

ARALIK
2017
SAYI 30

kadınlarla mor bülten

YENİ KİHEP GRUP ÇALIŞMALARI • **“TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ SEMİNERLERİ”MİZ DEVAM EDİYOR** • TÜRKİYE, İSTANBUL SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA GÖZDEN GEÇİRİLİYOR • **ISRARLI TAKİP KARŞISINDA ÇARESİZ DEĞİLİZ!**

Bu Sayı

Merhaba sevgili *Kadınlarla Mor Bülten* okurları,

Mor Bülten'in yeni bir sayısıyla daha sizlerle buluşmaktan çok mutluyuz. Bu sayıda yine hem derneğimizin yürüttüğü başlıca faaliyetleri hem de Türkiye'de ve dünyada kadınlar açısından öne çıkan gündemi sizlerle paylaşıyoruz.

Kadınlar olarak taleplerimizde ısrarımızı sürdürerek büyük mücadelelerle kazandığımız haklarımıza yönelik tehditlerin giderek arttığı bugünlerde de, hem KİHEP hem de savunuculuk alanındaki çalışmalarımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Bizden Haberler bölümünde Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak yürüttüğümüz faaliyetlerle ilgili son gelişmeleri bulabilirsiniz.

KİHEP'ten Haberler bölümünde, her zamanki gibi KİHEP'li kadınlar, KİHEP'e dair deneyimlerini paylaşıyor. Bu sayıda, KİHEP katılımcısı kadınların paylaşımlarının yanı sıra 11'inci KİHEP Eğitici Eğitimi'ne katılan ve Eylül itibarıyla grup çalışmalarını başlatan yeni eğitimcilerimizin heyecanına ortak oluyoruz.

Kadın Hareketi başlığı altında geride bıraktığımız "25 Kasım Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü" bağlamında Türkiye'de kadınların şiddete karşı mücadelesinin tarihine kısaca bakıyor, ayrıca Hapiste Kadın Ağı'nın "Hapiste Ücretsiz Ped" Kampanyası'na ilişkin bir yazıya yer veriyoruz. Yine aynı bölümde, 20'nci Sığınaklar Kurultayı'nın da aralarında bulunduğu bazı önemli toplantılarla ilgili izlenimlerimizi ve öne çıkan noktaları paylaşıyoruz.

Dünyadan bölümünde, savunuculuk faaliyetlerimiz kapsamında katıldığımız uluslararası toplantılara dair bilgi edinebilirsiniz.

KİHEP eğitimcilerimizden Av. Özlem Ayata Hukuk Köşesi'nde ısrarlı takip suçuna nasıl engel olabileceğimizle ve ısrarlı takipçinin cezalandırılması için nasıl bir süreç takip etmemiz gerektiğine dair önemli bilgiler paylaşıyor.

2018 yılının, Türkiye'de ve tüm dünyada kadınlar ve LGBTI+'lar için daha fazla eşitlik, adalet ve özgürlük getirmesini ümit ediyor ve iyi okumalar diliyoruz.

Dayanışmayla...

Derya & Zelar

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği

Kadınlarla Mor Bülten 6 Aylık KİHEP İletişim Bülteni, Sahibi: Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği • **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Zelar Bedriye Ayman • **Yayına Hazırlayan:** Derya Acuner • **Katkıda Bulunanlar:** Berfu Şeker, Damla Eroğlu, Derya Acuner, Duygu Şahin, Gaye Uğurlu, Gülşah Seral, Hande Ersayoğlu, Özlem Ayata, Şehnaz Kıymaz Bahçeci, Yeşim Erkan Yetişer, Zelar Bedriye Ayman • **İletişim Adresi:** İnönü Cad. Saadet Apt. No: 29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul • (212) 2510029 • newways@wwhr.org / infokih@wwhr.org • **Grafik tasarımı:** MYRA • **Baskı:** İmak Ofset Basım Yayın San. İstanbul

Kadınlarla Mor Bülten'e mali katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency-SIDA) teşekkür ederiz.

* Mor Bülten'e internet sitemizdeki yayınlar bölümünden de ulaşabilirsiniz: www.kadinininsanhaklari.org

* Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

2 BU SAYI

3 BİZDEN HABERLER

6 KİHEP'TEN HABERLER

6 "KİHEP, Hem Katılımcılar Hem Grup Yönlendiricileri İçin Çok Güçlendirici Bir Araç..."

7 "Birlikte Güçlüyüz, Birlikte Başardık, Yine Birlikte Başaracağız!"

7 Kadıköy Belediyesi KİHEP Grubu Katılımcılarının Paylaşımları

8 "KİHEP Hayatımı, Hayata Bakışımı Değiştirdi..."

8 "Heyecan Verici Bir Yolculuk..."

9 Basında KİHEP

11 KADIN HAREKETİNDEN

11 Hapiste Kadın Ağı ve "Hapiste Ücretsiz Ped" Kampanyası

12 "Dayağa Karşı Kampanya"nın 30'uncu Yılında "25 Kasım" İçin Mücadele Etmek

13 20'nci Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Antalya'da Gerçekleşti

16 11'inci Ege Kadın Buluşması Gerçekleşti

17 "Duvarları Yıkarak, Köprüleri Kurmak: Yeni Küresel Feminizmin Yükselişi ve İmkânları" Konferansı

18 "Sivil Toplum Haberciliği: Kadın/LGBTI+ Odaklı STK'larla Habercilik Çalıştayı"

19 DÜNYADAN

19 EuroNGOs Yıllık Konferansı'na Katıldık

20 9'uncu Cinsellik Enstitüsü Bişkek'te Gerçekleşti

20 "Ortak Mücadele Hep Birlikte" (One Day One Struggle) Kampanyası

21 Türkiye'de ve Tunus'ta Kürtaj Politikaları

21 HUKUK KÖŞESİ

21 İsrarlı Takip

23 HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

Bizden Haberler

1 Ekim'deki "Bu Yasalar Böyle Geçmez" eylemlerinden

Mor Bülten'in geçen sayısından bu yana kadının insan haklarına ilişkin öne çıkan konu, Türkiye'deki kadınların eşitlikçi ve seküler yasal haklarının geri alınması oldu. Kamuoyunda "Müftülük Yasası" olarak tartışılan yasa taslağı, TBMM'de kabul edildikten sonra 2 Aralık 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Ayrıca, pek çok hak ihlalinin ve şiddetin her türünün OHAL koşullarında daha da arttığı bugünlerde, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gibi mücadeleyle kazandığımız kanunlar ile haklarımızı uluslararası düzeyde koruyan İstanbul Sözleşmesi'ne karşı tehditler de giderek artıyor.

Medeni haklarımız ve şiddete karşı önleyici ve koruyucu nitelik taşıyan kazanılmış haklarımızın elimizden alınmaması için çok daha uyanık olmamız ve çaba harcamamız gerektiği ortada. Kaybettiğimiz her yasal hak için yıllara yayılacak bir mücadele verilmesi gerekeceğinden, içinde bulunduğumuz durumda önceliğin bu hakların kaybedilmemesine verilmesi hayati önem taşıyor.

EKİBİMİZDEN EN SON HABERLER

Geçtiğimiz 5 ayda, 2018-2022 yıllarını kapsayan önümüzdeki 5 yıllık dönemde hayata geçireceğimiz faaliyetleri ele alan bir stratejik planlama çalışması gerçekleştirdik. İçinden geçmekte olduğumuz zor koşullar göz önünde bulundurulduğunda bu tür çalışmalar daha çok anlam kazanıyor; çünkü bağımsız bir kadın örgütü olarak uzun vadeli planlamalar yapmak, özellikle günümüz koşullarında sürdürülebilirlik açısından kritik önem taşıyor.

Son olarak, dernek ekibimize genel koordinatör olarak katılan Gaye Uğurlu'ya hoş geldin diyor ve çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Geçtiğimiz aylarda Kadıköy ve Çankaya Belediyesi çalışanlarıyla seminerler gerçekleştirdik

KARABAĞLAR BELEDİYESİ ÇALIŞANLARINA YÖNELİK 3 SEMİNER ÇALIŞMASI GERÇEKLEŞTİRDİK

KİHEP Protokolü imzaladığımız Karabağlar Belediyesi'nin Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ile işbirliği içinde 80 kadın ve erkek belediye çalışanına yönelik "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri"ni gerçekleştirdik. Eylül ayı sonunda gerçekleşen bu 3 seminer ile 2017 yılında toplam 27 seminer çalışması tamamlanmış oldu. "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri"ne 2018 yılında da devam edeceğiz. Aynı zamanda bu seminerlerin etkisini ölçmek amacıyla bir değerlendirme çalışmasını hayata geçirmeyi de planlıyoruz.

Karabağlar Belediyesi çalışanlarıyla "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" semineri

Grup yönlendiricimiz İslim'in Avcılar Belediyesi'nde yürüttüğü KİHEP grubu

KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ SONRASI İLK GRUP ÇALIŞMALARI BAŞLADI

Önceki dönem eğiticilerimizin açtığı grupların yanı sıra, 11'inci KİHEP Eğitici Eğitimi'ne katılan yeni eğiticilerimiz de Eylül ayı itibarıyla ilk grup çalışmalarına başladılar. Buna paralel olarak süpervizyon ziyaretlerimiz de devam ediyor. Aramıza katılan yeni eğiticilerimize tekrar hoş geldiniz diyor ve bu zor koşullarda grup çalışması yürüten tüm eğiticilerimize kolaylıklar diliyoruz.

Grup yönlendiricimiz İlka'yın Kadıköy Belediyesi'nde tamamladığı KİHEP grubundan kadınlar katılım belgelerini alırken

KİHEP'Lİ KADINLAR KATILIM BELGELERİNİ ALDILAR

Tamamlanan grup çalışmalarının sonrasında KİHEP'li kadınlar düzenlenen törenlerle katılım belgelerini aldılar. Katılım belgelerini alanlar arasında İstanbul Kadıköy Belediyesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan eğiticilerimizin yürüttüğü gruplara katılan kadınlar ile İzmir'in çeşitli ilçelerinde tamamlanan grupların katılımcıları bulunuyor. Grup çalışmalarını tamamlayarak katılım belgelerini alan tüm KİHEP'li kadınları kutluyor ve hak mücadelesi alanında kendilerine kolaylıklar diliyoruz.

Grup yönlendiricilerimiz Gülsüm, Aysin, Yasemin ve Oya'nın Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde tamamladıkları KİHEP gruplarından kadınlar katılım belgelerini aldı

SAVUNUCULUK FAALİYETLERİMİZ VE KATILDIĞIMIZ ETKİNLİKLER

Türkiye bu sene, kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin uygulanması konusunda ilk değerlendirme sürecine girdi ve Temmuz 2017’de ülke raporunu, değerlendirmeyi yapacak GREVIO Komitesi’ne sundu. Kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi için İstanbul Sözleşmesi’ne taraf devletlerin taahhüt ettikleri uygulamaların izlenmesi açısından kritik olan ülke gözden geçirme süreçlerinde sivil toplum kuruluşları da Komite’ye gölge rapor sunabiliyor. Dernek olarak bizim de bileşenlerinden olduğumuz İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu da bu süreçte GREVIO Komitesi’ne bir gölge rapor sundu. Ön hazırlıkları, yazımı, düzeltisi ve çevirisi 5 ay süren gölge rapor, Eylül ayında tamamlanarak Komite’yle paylaşıldı. KİH-YÇ olarak biz de bu süreçte aktif rol alan örgütlerden biriydik. Yine Türkiye’nin gözden geçirilmesi kapsamında Kasım ayında GREVIO Komitesi temsilcileriyle gerçekleştirilen toplantıya katılarak İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasına yönelik görüşlerimizi komite temsilcileriyle paylaştık. Komite’nin Türkiye’nin ilk değerlendirme süreciyle ilgili nihai Değerlendirme Raporu’nu Eylül 2018’de yayınlıyacağı öngörülüyor.

"Bu Yasalar Böyle Geçmez!" Kampanyası

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştirecek, kadınlar üzerindeki baskıyı arttıracak olan ve kısaca “Müftülük Yasası” olarak bilinen Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Mağdur Hakları Kanun Tasarısı’na karşı “Eşit ve özgür bir hayat için bu yasalar böyle geçmez!” sloganıyla yola çıkan “Bu Yasalar Böyle Geçmez” Kampanyası’na KİH-YÇ olarak biz de destek verdik. Sosyal medya eylemlerinin yanı sıra çeşitli illerde sokak eylemleri ve 100’ün üzerinde kadın ve LGBTİ+ örgütünün imza koyduğu bir metinle, Ekim ayında meclise gelen “Müftülük Yasası”na karşı itirazlarımızı dile getirdik. Tüm itirazlara rağmen müftülüklere resmi nikah kıyma yetkisi verilmesi meclisten geçerken, kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin taleplerinden ikisi dikkate alındı: Evlilik yoluyla vatandaşlığa geçiş kriterleri arasına eklenmek istenen “genel ahlak” kriterinden vazgeçildi ve sözlü

"Şiddete Nokta Koy Zirvesi"ndeki standımız

beyanla doğum kaydını düzenleyen maddede, sözlü doğum bildirimlerinde mülki amirin talimatıyla aile hekiminin araştırma yapması zorunlu hale getirildi.

Yaz aylarında başladığımız “Karşılaşmalar” video serisi kapsamında biri Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV) diğeri de Lambdaistanbul’la olmak üzere iki çekim daha gerçekleştirdik. Bu videoları ve daha öncekileri, derneğimizin YouTube kanalından izleyebilirsiniz.

Eylül-Aralık 2017 arasında da savunuculuğunu yürütmekte olduğumuz konularla ilgili birçok ulusal, bölgesel ve uluslararası toplantı ve etkinliğe katıldık. Bunlardan bazıları:

- 27-28 Eylül tarihlerinde Cinsel Sağlık ve Doğurganlık Sağlığı ve Hakları, Nüfus ve Kalkınma İçin Avrupa Sivil Toplum Kuruluşları (EuroNGOs) tarafından Brüksel’de düzenlenen “Popülizmin Yükseldiği Bu Dönemde Cinsellik ve Doğurganlık Sağlığı ve Haklarının Yaygınlaştırılması” başlıklı konferans,
- 11-13 Kasım’da Rabat’ta gerçekleşen 6’ncı Kadın Hakları, Barış ve Güvenlik için Uluslararası Sivil Toplum Ağı (ICAN) Forumu,
- 11-13 Kasım arasında Antalya’da gerçekleştirilen “20’inci Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı”,
- 12-13 Kasım’da Kütahya’da düzenlenen “11’inci Ege Kadın Buluşması”,
- 13 Kasım’da Lozan’da gerçekleşen “Tunus ve Türkiye’de Modernleşme, İslam, [neo]Liberalizm ve Doğurganlık Politikaları” başlıklı uluslararası sempozyum,
- 30 Kasım-1 Aralık tarihlerinde İstanbul’da düzenlenen “Eşitlik, Adalet, Kadın Zirvesi”,
- 8 Aralık’ta İstanbul’da gerçekleştirilen “Şiddete Nokta Koy Zirvesi”.

Son olarak, 15 Aralık’ta İstanbul Bilgi Üniversitesi iş birliğiyle, son dönemlerde giderek daha çok gündeme getirilen beden olumlanması konusuna ilişkin bir etkinlik düzenleyeceğiz. Bilgi Üniversitesi Santral Kampüsü’nde gerçekleşecek bu etkinlikte feminist psikoterapist, psikanalist, aktivist ve yazar Susie Orbach, kadınlarda beden algısı üzerine bir konuşma ve soru-cevap oturumu gerçekleştirecek.

“KİHEP, Hem Katılımcılar Hem Grup Yönlendiricileri İçin Çok Güçlendirici Bir Araç...”

Zelal Yalçın

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Şişli Belediyesi, İstanbul

Bir kadın olarak kendimle, bedenimle, haklarımla, isteklerimle, arzularıyla ilgilenmeye başlayalı çok uzun zaman oluyor. Üniversite yıllarımdan bu yana ise bunu benzer derterli ve hedefleri olan diğer kadınlarla birlikte yapıyorum. Bu güç birlikteliğinin büyük bir kısmını, Mor Çatı’da aktif gönüllü ve çalışan olduğum yıllarda, kadına yönelik şiddetle mücadele etmeyle ilgili ördüm. KİHEP’ten de o yıllardan beri haberdardım. Bir yandan “eğitim” meselelerine mesafeliyken bir yandan da bu programı uzun zamandır merak ediyordum. 2015 yılında Şişli Belediyesi Toplumsal Eşitlik Birimi’nde çalışmaya başlayınca, kadınlarla, haklarına ilişkin sistematik olarak yürütebileceğimiz ve düzenlenmiş bir programa yönelik ihtiyacımız oluştu. Nihayet Ağustos 2017’de gerçekleştirilen KİHEP Eğitici Eğitimi’ne, çalışma arkadaşım Elif ile birlikte katıldım. Eğitim, çeşitli yerlerde parçalı olarak paylaştığım alana dair bilgileri çok daha derli toplu ve sistematik şekilde paylaşabileceğim bir düzen sağlamanın yanı sıra, etkileşimli grup yönetimine ilişkin adeta “altın bilezik” edindiğimi hissettirdi. Ve bu eğitime neden daha önce katılmadığıma hayıflandım...

Kasım ayında başlattığımız ilk grubun ilk toplantısı, sık sık eğitici eğitimini ve eğitimcilerimiz Gülşah ve Nigar’ı hatırlamama, eğitici eğitiminin ne kadar da iyi hazırlandığını bir kez daha fark etmeme neden oldu. Gruba devam etmeyle ilgili kadınların birbirlerini ikna etme ve çözüm önerme çabaları, kendileri için bir şey yapılacak olması ile ilgili duydukları heyecan, bir sonraki toplantı için çevrelerinden başka kadınları da katmak için plan yapmaları... Bunların hepsi, özelden kadın hakları, genelde Türkiye’nin demokratik durumu ile ilgili içinde bulunduğumuz atmosfer içinde uzun zamandır ihtiyaç duyduğum motivasyon ve heyecanı sağladı.

Şişli Belediyesi’nden KİHEP grup yönlendiricimiz Zelal, 11. KİHEP Eğitici Eğitimi sonunda katılım sertifikasını alırken

Kadınlardan aşağıdaki yorumları duymak, kadın örgütlerinin kapatıldığı bir zamanda, değişime olan inancımı ve umudumu pekiştirdi:

- “Ben çocuklar ile ilgili olacak diye gelmiştim. Şimdi bu programın kendim için olduğunu öğrendim, daha da sevdim.”
- “Üniversiteyi Afyon’da kazanmıştım, babam yollamadı. Hâlâ içimde ukdedir. Anayasa değil, babayasalar var bu ülkede.”
- “5 çocuğum var , kendim için hiçbir şey yapmıyordum. Sayenizde haftada 3 saati kendime ayırıyor olacağım.”

Kısacası, KİHEP sadece katılımcı kadınlar için değil, grup yönlendiricileri olarak bizler için de çok güçlendirici bir araç.

“Birlikte Güçlüyüz, Birlikte Başardık, Yine Birlikte Başaracağız!”

Özge Göncü

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Mersin Kadın Emeği Derneği

Mersin’de Kadın Emeği Kolektifi bünyesinde başladığımız KİHEP grup çalışmasının neredeyse yarısını tamamladık bile. Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği ile KİHEP Eğitici Eğitimi sayesinde tanıştım. Bu eğitimin sonunda, Mersin’e dönerken oldukça güçlenmiş olduğumu zaten hissediyordum. Oldukça heyecanlı olmama rağmen beklediğimden de iyi geçen bir oturumla eğitime başladık. Zamanla oturumlar beni hem mutlu eden hem de güçlendiren bir çalışmaya dönüştü. Her hafta birlikte oturumları gerçekleştirdiğimiz kadınlardan oturumun başında ve sonunda aldığım geri bildirimler sayesinde, haftadan haftaya yaşanan değişimi açık şekilde görebiliyorum. Buna şahit oldukça da, “ne yapsak olmuyor, hiçbir şey değiştiremiyoruz!” tonundaki umutsuz düşünce

Mersin’den KİHEP grup yönlendiricimiz Özge ve KİHEP grubunun katılımcıları

kırıntıları, “birlikte güçlüyüz, birlikte başardık, yine birlikte başaracağız!” a dönüşüyor. Ve son olarak, tabii ki YAŞASIN KADIN DAYANIŞMASI!

Kadıköy Belediyesi KİHEP Grubu Katılımcılarının Paylaşımları

Kadıköy Belediyesi KİHEP Grubundan Katılımcılar

İstanbul Kadıköy Belediyesi çalışanı ve KİHEP grup yönlendiricilerinden İlkyay Gedik’in Belediye çalışanları ile yürüttüğü grup çalışmasına katılan kadınların duygu ve düşüncelerini kendilerinden dinliyoruz:

- ☉ Fatma Koraman: “Öğrendiğim birçok şey oldu; kısaca söyleyecek olursam daha özgür, daha özgüvenli hissediyorum. Bilmediğim haklarım olduğunu, bununla birlikte de eşitliği öğrendim.”
- ☉ Yeliz Balcı: “Bu eğitim sayesinde ekonomik, cinsellik ve doğurganlıkla ilgili haklarımı ve bunları nasıl savunabileceğimi öğrendim.”
- ☉ Saniye Şimşek: “Bu eğitim ile daha fazla bilgi sahibi olup haklarımızı savunma cesareti kazandık. Öğrendiklerimizi yakınlarımızla da paylaştık. Çok teşekkürler :)”
- ☉ Semra Kara: “Ben bu eğitimde kadınların da bakan, milletvekili ve şoför olabileceklerini; erkeklere boyun eğmeyeceklerini öğrendim. Biz bakanız, biz milletvekiliyiz, biz şoförüz; biz hayatız. Biz demek her şey demek, bu eğitimde bunu öğrendim.”
- ☉ Nursel Gündoğan: “Bu eğitim sayesinde özgüvenim arttı. Bu eğitim hem kendime hem aileme hem de etrafımızdakilere çok faydalı oldu. Emeği geçen herkese çok teşekkür ederim.”
- ☉ Sevda Erdem: “Bu eğitim sayesinde bildiğimi sandığım birçok konu hakkında gerçekten bilgi sahibi oldum. Eğitimi düzenleyen herkese sevgiler, en çok da grup yönlendiricimiz İlkyay’a teşekkürler :)”
- ☉ Serpil Solmaz: “Öncelikle İlkyay’ın emeklerine teşekkürler. Bu eğitim ve onun sayesinde hayatıma birçok şey kattım. “Ben” olduğumu anladım, kendi ayaklarımın üzerinde durmayı ve birçok hakka sahip olduğumu öğrendim. Aslında daha çok şey yazabilirim ama kısaca insanca yaşamayı öğrendim.”

“KİHEP Hayatımı, Hayata Bakışımı Değiştirdi...”

Melahat Karadaş

KİHEP Katılımcısı - İzmir

Ben Melahat Karadaş, KİHEP katılımcısıyım.

Çocukluğumda savaş muhabiri olmak isterdim. KİHEP eğitimi sırasında hayalimizdeki işin/mesleğin ne olduğunu konuşurken yine o günler aklıma geldi ve gazeteci olmak istediğimi söyledim. Gazeteci olamadım ama “Mor Bülten’e yazar mısın?” denince çok heyecanlandım. Ne yazacaktım, ne anlatacaktım?

KİHEP benim hayatımı, hayata bakışımı değiştirdi.

Mahalleimde birbirleriyle konuşmayan komşularım vardı. Birlikte KİHEP’e katıldık. Farklı yerlerden gelip yerleştiğimiz bu topraklarda birbirimizi dinlemeyi, anlamayı, birbirimize saygı göstermeyi öğrendik. Önyargı ne kadar kötüymüş meğer. Şimdi yıllardır neden birbirimizle konuşmadığımızı sorsalar gülerim eski halimize.

KİHEP’in Ekonomik Haklar oturumundan sonra “Ben neden dışarıda çalışmıyorum?” diye sordum hep kendime. Eşimle sitelere bahçe işlerine gidiyordum ama eşim çalışıyor gibi geliyordu bana. Eğitimin hemen sonrasında eğitim yaptığımız kooperatifin mutfağında “Mor Tencerem” adıyla 3 kadın yemek yapıp satmaya başladık (diğer 2 kadın da KİHEP’e katıldı). Mor Tencerem adını ben koydum. Önce Mor Tencere idi. Başka yerde bu isim kullanılmış, ben bilmiyordum. Biz de bunu öğrenince “Mor Tencerem” dedik.

Şimdi haftada 6 gün Mor Tencerem’de çalışıyorum. Mor Tencerem’i büyütüp daha çok kadının burada çalışabilmesi için uğraşıyoruz.

Gazeteci olamadım ama Mor Bülten’de yazım çıkarsa çok sevineceğim. KİHEP sayesinde belki bundan sonra hep yazarım; ne dersiniz?

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI (KİHEP) NEDİR?

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), 1995 yılında Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ) tarafından geliştirildi. 20 yılı aşkın bir süredir, Türkiye’nin 60 iline ve Kuzey Kıbrıs’a ulaşan programa şimdiye kadar 15 binden fazla kadın katıldı. 16 hafta süren KİHEP, kadınların çok çeşitli alanlarda karşılaştıkları insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal bilinci artırarak, kadınların bu sorunlar karşısında çözümler üretmelerine yönelik donanımı kazanmalarını sağlamayı, feminist bir bilinç oluşturmaya, kadınların Türkiye’de demokratikleşme sürecine özgür ve eşit bireyler olarak katılmalarını ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratmalarını desteklemeyi amaçlıyor.

“Heyecan Verici Bir Yolculuk...”

Hilal Karul

KİHEP Grup Yönlendiricisi - Kocaeli Kadın Emeği Derneği

Kocaeli’den KİHEP grup yönlendiricimiz Hilal, 11. KİHEP Eğitici Eğitimi sonundaki sertifika töreninde

Yolculuklar hep heyecan vericidir. Hele sonunda kadınlarla bir araya gelmek varsa daha da coşku yaratır insanın içinde. 12 Ağustos günü çıktığım yolculuk 13 gün sürecek olan KİHEP Eğitici Eğitimi içindi. Süre uzundu ama öğreneceklerimi de fazlaca merakla bekliyordum.

Eğitimin ilk gününden son anına kadar öyle güzel duygular paylaşıp haklarım ile ilgili öyle çok şey öğrendim ki, şimdi açtığım ilk KİHEP grubunda aynı coşkuyu tekrar yaşıyorum.

İranlı kadın şair Furuğ’un da dediği gibi “ellerimi bahçeye dikiyorum, yeşereceğim, biliyorum...”

Bizlere bu güzel deneyimi yaşatan ekibe çok teşekkürler...

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI KOORDİNATÖRÜ ZELAL AYMAN:

Cinsiyetsiz insan hakları sorunlu ve yetersiz

Elif Ekin SALTIK

Buğün Dünya İnsan Hakları Günü. İnsan hakkı kadın-erkek bütün bireyleri kapsaması gereken bir hak. Eğit ve özgür yaşama hakkı diyebileceğimiz bu temel haklar, vazgeçilemez ve değiştirilemez haklar. Ancak yasaların gerektiği gibi uygulanmadığı ve hakların yeterince korunmadığı gerçeği de karşımızda. Bir gerçek daha var ki bu da kadınların sırf kadın oldukları için gördükleri hak ihalleri.

İşte 1993 yılında kurulan Kadın İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ), kadının insan haklarını geliştirmek amaçla taşıyor. KİH-YÇ adını, aynı yıl Viyana'da yapılan Dünya İnsan Hakları Konferansında kadın haklarının insan hakları olarak tanımlanmasından alıyor. 1995 yılından beri Türkiye'nin dört yanına bine yakın katılımla Kadın İnsan Hakları Eğitimi Programı'nı (KİHEP) sürdürüyor.

İnsan Hakları Günü vesilesiyle bir araya geldiklerimiz KİHEP Koordinatörü Zelal Ayma'nı, kadının insan haklarını konuştuk.

İnsan hakkı kavramı kadın ya da erkek dünyada yaşayan tüm insanları kapsıyor. Ancak kadının insan hakları dediğimiz zaman başka bir şey tarif etmemiz gerekiyor. Neden kadının insan hakları diyoruz?

İnsan hakları çok geniş bir kavram. Kadınların tüm insan hakkı söylemlerine rağmen ikinci sınıflaştırılması, hakların yerinde ve yeterince kullanılmıyor olmaları ya da haklarının alınmaması dünyada kadın hareketinin gelişmesiyle öne çıkıyor ve BM'ye "Siz insan hakları diyorsunuz, ama

kadın hakları diye de bir şey var. Kadının insan hakları var" demeye başladık. İşte bütün bu söylem, tartışma, talepler; aynı zamanda devletlerin de bu noktaya gelmeye başlaması sebebiyle BM'nin 1975 yılı Dünya Kadın Yılı ilan etmesiyle sonuçlandı. Bu tarihsel olarak bir dönüm noktası oldu, fakat yeterli gelmedi. 1985'e kadar uzayan süreçte küresel düzeyde kadınlar güçlendi; dayanışma, birlikte hareket etme olanağı doğdu. Viyana'da 1993 yılında yapılan Dünya İnsan Hakları Konferansında "kadının insan hakları" kavramı kabul edildi.

BM'nin insan hakları beyannameesine bakarsak kadın perspektifi zayıf; kadınlara özel, kadınlara dönük, spesifik haklar tanımlanmaz. Cinsiyetsiz bir insan tanımı vardır. İşte tam da bu nedenlerle, kadınların sırf kadın oldukları için gördükleri ihallerinin 2017 yılında daha devam etmesi nedeniyle, biz bu kavramı kullanmaya devam ediyoruz. Kadınların insan olarak kabul edilmediği gölge coğrafya, kültür var. Dönüşüm çok yavaş. Bu nedenle de kadının insan hakları kavramını ihtiyaç duyuyoruz.

AKP Hükümetlerinin iş başında bulunduğu 15 yıl değerlendirildiğinde kadınların insan hakları açısından nasıl bir tablo çıkarıyor karşımıza?

Çok kötü bir tablo var karşımızda. Birkaç yönüyle bakmak istiyorum; 2000'ler Türkiye'de kadın hareketinin çok yükseldiği ve ortak mücadele konusundaki güçlü olduğu bir dönemdi. 1990'lardan itibaren daha çok kadına yönelik güdülerle ilgili ortaklaşmalar, eylem platformları geliştirilmiş, kadın örgütleri kurulmuştu. 2000'lerde geldiğinde artık kadın örgütlerinin sayısı artmış, platformlar gelişmişti. 1998'de 4320 sayılı Ailenin Korunması Kanunu çıkarılmıştı, bi-

zim de büyük mücadelelerle. 2000'lerde artık medeni yasa kampanyasını yapıyorduk; ki o daha bitmeden Türk Ceza Kanunu kampanyasında aktif yer aldık. Platformlar gelişince 100'lerce kadın örgütümlü bileşen olduğu, Türkiye çapında kampanyalar yapılabildi. Bunlar çok önemliydi.

AB süreci gibi dış faktörler de vardı. AKP yeni gelmişti, bir rüzgâr estirmeye çalışıyor-du. Bunu kullanarak stratejimizi "Mevcut hakları geliştirelimiz", "Elsok hakları alalımeliyiz", "Bu hakları kullanabilmeliyiz" üzerine kurmuştuğ.

AKP'yi değerlendirdikten öncesini de düşünelim. Bütün iktidarları birlikte değerlendirmek gerekir. İktidarların hepsi erkek egemendir. Örneğin 1998 yılına kadar kadının yönelik güdülerle ilgili bir yasa olmaması utanç verici. Üstüne flütük çıkan yasaya, yasa demek de çok zorlu; son derece güdük-tü. Vü 1998'den 2012 yılına kadar tam 14 yıl beklemek zorunda kaldık. Dolayısıyla bağın yasanınlarını hema AKP ile hem de önceki hükümetlerle ilgili var.

AKP çok güçlü olduğu için, tek başına iktidar oluyor. Yüzde 50 arkasında, kendi önüne koyduğu programı uygulamasına başlar. Bu kadar güçlü gelmiş ve kendi ideolojisi olan bir yapının kadınlara yönelmeyeceğini, kadın hak-

larıyla ilgili özel şeyler yapmaya çalışmıyorduk. Çünkü kadınlar ataerkin devam ettirilmesinde ana figürdür; çocukları onlar doğurur, büyütür vs... Nüfus politikasından ekonomî politikalarına kadar kadınlar üzerinden planlama yapıp geliştirirler.

Tüm bu süreçte AKP her zaman 'Kadın erkek-eğit değildir' söylemini öne çıkarır. Aynı zihniyet devam mı bu?

Evet, 2010 yılında AKP "Kadın erkek eşit değildir" söylemini açığı ifade etmeye başladı. 2011'de Kadın ve Ailelerin Sorunları Destek Bakanlığını kapattı. Dar gelirdi, daha kural altında yaşamın, gelirden konar mahallelerde yaşayan kadını ailenin içine boğacak başka daire bağlanırları kurmaya başladı. Sosyal politika-yla ilgili bakanlık tabii ki kursuz; ama kadının ailenin kenarına ilgilirilmesi, kadın kafının uygulanması onları anlutan bir şey. Bunların oluştuğunu biliyorduk. Dinler, muhafazakar, kapitalist, liberal bir iktidar bir şekilde buraları yapacak. Biz burada ne yapmalıyız peki demek, yüz yıl önceki mücadelede şizimsine gelip "Taj-tiz" dememiz gerekiyor. Bu çok geri belki evet, ama bunu söylemek zorundayız.

Belediye personeline kadının hakları eğitimi

Kadıköy Belediyesi'nin kadına yönelik ayrımcılığa karşı çalışmaları sürdürüyor. Belediyede çalışan temizlik ve güvenlik görevlisi 15 kadın, beş ay süren Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı'na katıldı

İSTANBUL

Kadıköy Belediyesi'nin kadın çalışanlar için geliştirilen programlarını sürdürüyor. Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği tarafından kadınlar için geliştirilen Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı, Kadıköy Belediyesi'nde temizlik görevlisi ve özel güvenlik görevlisi olarak çalışan 15 kadın katılımıyla Kadıköy Belediyesi'nde yapıldı.

Kadınların aile ilişkileri, cinsel ve doğurganlık gibi hem özel hem de ekonomik, siyasi, örgütlenme gibi kamusal alanlardaki haklarını öğrenip sahip çıkarak güçlenmesini amaçlayan programa 15 kadın çalışan katıldı. 16 hafta süren ve 4'er saatlik oturumlar şeklinde uygulanan program katılan kadınlar sertifikayı Kadıköy Belediye Başkanı Aykurt Nuhoglu'nun elinden aldı.

HER BİREY EŞİT HİSSETMELİ

Sertifikaları dağıtmadan önce eğitime katılan kadınlara seslenen Nuhoglu, sözlerine eğitim çalışmalarının yapılması için emeği geçenlere teşekkür ederek başladı. İş, mesleği ne olursa olsun, insan hakları açısından her birey kendisini eşit hissetmeli." diyen Nuhoglu "Görevlerimiz, sorumluluklarımız farklı olabilir ama biz hepimiz kendimizi diğer insanlarla eşit hissetmeliyiz. Aslında bir toplumda bu bilinç ne kadar çok yaygınlaşırsa, o toplum o kadar demokratikleşiyor. O kadar kendi içinde aydınlığı, huzura ve güvene ulaşan bir toplum oluyor. Herkes birbirine eşittir. Bu sadece lafta kalmamalı. Bundan sonraki süreçte de belediye başkanı olarak bu konuda elimden geleni yapmaya hazırım." sözlerinin ardından katılımcıla-

ra sertifikalarını dağıttı

DÖNÜŞTÜRÜCÜ PROGRAM

Eğitim programında grup yönlendiricisi olarak görev alan Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'nden Uzman Psikolog İlkay Gedik, "Biz de Mayıs ayında Kadıköy Belediyesi ve Yeni Çözümler Derneği ile imzaladığımız protokole dayanarak bu eğitimi başlattık. Eğitim sırasında kadınların anayasadaki hakları, insan hakları, medeni haklar, ekonomik haklar ve cinsel haklar üzerinde durduk. Yasalara kadın bakışı açısıyla bakarak eksikliklerini tartıştık. Bunun yanı sıra kadınların

kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, cinsiyetlerinden dolayı uğradıkları ayrımcılıklar üzerinde de durduk ve birlikte çözüm üretmeye çalıştık." Çalışma hakkında bilgi verdi.

MÜCADELEYE HAZIRIM

Etkinlikte eğitime katılan kadınlar da duygu ve düşüncelerini katılımcılara aktardı:

Nadide Özge Buhara: Ben ve 14 arkadaşım Mayıs ayında başlayan 16 haftalık KIHEP'i tamamladık. Bu sertifika töreninde bizlerle birlikte yanımızda olduğunuz için hepimize çok teşekkür ederim. Bu

eğitime katılmadan önce kadınlar ile ilgili haklar konusunda bilgi sahibi değildim. Bu anlamda bana büyük faydası oldu. Programın bana katıklarına gelececek olursam; dilimi kullanarak insanlarla iletişimimi kuvvetlendirdim. Özgüvenimi geliştirdim. Eskiden olsa bu sahneye asla çıkmazdım. Bir çocuk sahibi değilim ama bir çocuk sahibi olduğumda ne nasıl davranmam gerektiğini biliyorum artık.

Yeliz Balcı: Bu imkânı sunan herkese teşekkür ediyorum. KIHEP'in ne olduğunu bilmiyordum. Bu eğitim sayesinde birçok hakka sahip olduğumu öğrendim, yaşamımı nasıl şekillendireceğime, nasıl davranacağıma karar verdim. Çocuklarıma, aileme, herkese karşı düşüncelerim değişti. KIHEP sayesinde ekonomik haklarım, doğurganlık haklarım, cinsellik haklarım hakkında detaylı bilgiler edindim. "İstersem olur, istemezsem olmaz. Hiç kimse beni hiçbir şeye zorlayamaz. Ben karar veririm olur, vermezsem olmaz" demeyi öğrendim. Kadının ve sonuna kadar da haklarımız için mücadele etmeye hazırım.

Melek Aysel Akarsu: Ben 19 yaşında bir temizlik görevlisiyim. Burada çalışan en küçük bireyim. KIHEP'e katılmadan önce ne olduğunu bilmiyordum. Baştan çekimser ve önyargılı davrandım. Yaptığımız tanışmanın ardından katılmak istedim. Çok severek geldim eğitime ve hiç ara vermedim. İlkay'a çok teşekkür ederim, bizi her konuda sabırla indirdi. Burada haklarımı öğrendim. Daha önce insanları çok yargıladım. Ama bunun yanlış olduğunu anladım. Ben de çok yargılandım ama artık kulak asmıyorum. Çünkü ben böyle mutluyum.

Bizim Anadolu (18 Ekim 2017), sayfa 3.

Hapiste Kadın Ağı ve “Hapiste Ücretsiz Ped” Kampanyası¹

Derya Acuner

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

Hem ayrımcı bakış açısı hem de erkek mahpus sayısının her zaman kadın mahpus sayısından daha fazla olması sebebiyle fiziksel mekan, yasal düzenlemeler ve ceza infaz politikalarını kapsayan hapisane sistemleri, hapisteki kadınların ihtiyaçlarını büyük oranda göz ardı ediyor. Daha da önemlisi, kadın mahpusların deneyimleri, sorunları ve ihtiyaçları büyük oranda bilinmiyor. Bu alanda yapılan çalışmalar hâlihazırda yetersiz düzeyde; hapisanelerle ilgili çalışan STK'lar kadınların mahpusluk deneyimlerine yeterince odaklanmazken, kadın örgütleri de kadın mahpusların sorun ve ihtiyaçlarını gündemleştirmekte yetersiz kalıyor. Tam da bu sebeple 2015 yılında Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST) bir çağrı yaparak “Hapiste Kadın Ağı”nın kurulmasına önyak oldu. Ağın başlıca hedefi, “mahpusluğun kadın hali, kadınlığın ise mahpus hali üzerine çalışmak” ve bu sayede kadın mahpusların ihtiyaçlarını görünür kılarak sorunlarının çözümü için savunuculuk yapmaktır.

Hapiste Kadın Ağı'nın ilk kampanyası hapisanelerde ped hakkına odaklanan “Hapiste Ücretsiz Ped” Kampanyası oldu. 2017'nin yaz aylarında başlayan kampanya, sosyal medya eylemleri, yetkililerle görüşmeler, imza kampanyası, basın bilgilendirilmesi, kadın mahpuslara mektupla ped gönderilmesi gibi farklı kanallardan ilerliyor.

¹ Metin için Ezgi Duman'ın (<https://ekmekvegul.net/gundem/ped-herkes-icin-bir-haktır>) ve Çiçek Tahaoğlu'nun (<https://m.bianet.org/bianet/kadin/187657-kadin-mahpuslara-uccretsiz-ped-kampanyasi>) haberlerinden, ayrıca <https://hapistekadin.wordpress.com>'dan yararlanılmıştır.

Dünya genelinde olduğu gibi son yıllarda Türkiye'deki kadın mahpus nüfusu da artmakta. 2000 yılında 1.815 olan kadın mahpus sayısı, 16 sene içinde neredeyse 4'e katlanarak 2016'da 7.894'e yükselmiş durumda. Bununla beraber, genel kanının aksine Türkiye'deki mahpusların, ihtiyaçlarının birçoğunu para karşılığında ve kendileri karşılamaları gerekiyor. Özellikle çoğunlukla düzenli gelirlerinin olmayışı veya çok düşük ücretlerle çalışıyor olmaları, karşılanması basit gibi gözükken ihtiyaçları bile mahpuslar için önemli bir probleme dönüştürüyor. Hapishane kantinlerinde satılan pedler de kadın ve trans erkek mahpusların hayatını zorlaştıran ve sağlıklarını olumsuz etkileyen sorunlu alanlardan biri. Zira kadın mahpusların birçoğunun ekonomik durumu, hapisane kantinlerinde ücretli satılan pedleri almaya elverişli değil.

Ayrıca, OHAL'le birlikte birçok kadın mahpus, erkek hapisanelerinin kadınlar için ayrılan koşullarında tutulmaya başladığından, cezaevi kantininde ped bulunmaması problemi de sıklıkla karşılaşılan bir sorun. Ped bulamayan kadın ve trans erkek mahpuslar pamuk veya bebek bezi kullanmak durumunda kalıyor ve bu da sağlık problemlerine yol açıyor. Kadın mahpusların aktardıkları deneyimleri, kantinde ped bulunsa dahi çoğunlukla tek marka ve tek tip olduğunu, durumun tampon kullanmayı tercih edenler açısından daha da zor olduğunu ortaya koyuyor.

Bu noktalardan hareketle, pede erişimin sağlık hakkı ile doğrudan bağlantılı olduğu vurgusuyla yola çıkan “Hapiste Ücretsiz Ped” Kampanyası kadın ve trans erkek mahpusların ücretsiz ped hakkının yasal olarak güvence altına alınmasını hedefliyor. KİH-YÇ olarak bizim de aralarında bulunduğumuz 88 örgütün imza attığı kampanya metnine bu adresten ulaşmak mümkün: <http://www.tcps.org.tr/?q=node/493>

“Dayağa Karşı Kampanya”nın 30’uncu Yılında “25 Kasım” İçin Mücadele Etmek

Damla Eroğlu

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

12 Eylül 1980 darbesi sonrasındaki politik atmosfer hiç de öyle örgütlenmeyi teşvik eder nitelikte değildi. Tam aksine mevcut örgütlenmelerin ortadan kalktığı ve muhalefet etme becerilerinin körelmeye yüz tutacağı bir baskı dönemi hakimdi. Toplumsal muhalefetin dağıldığı böyle bir baskı döneminde kadınlar evlerde toplanarak bir araya gelmeye başladılar. Farklı coğrafyalardaki kadın hareketlerini, feminizmi anlamaya çalıştılar. En önemlisi de, bu farklı deneyimleri anlamaya çalışırken kendi kişisel deneyimlerini merkeze aldılar. İşte, kadınlar kendi “şiddet” deneyimlerini devlet baskısının muhalefeti ve farklı sesleri baskı altına aldığı böyle bir atmosferde konuşmaya başladılar. Evlerinde, sokakta, okulda, iş yerinde yani hayatın her alanında kadınlar vardı ve erkek şiddeti de peşlerini bırakmıyordu. Yıl 1987 olmuştü ve bu şiddet hâlâ kadınların hayatındaydı. Evdeki erkek, sokaktaki tanımadığın adam, yoldaş erkek, iş yerindeki patron, basın, devlet... her konuda çatışan bu erkeklerin hepsi bir konuda anlaşılıyorlardı: “Kadınlara her türlü şiddet uygulanabilirdi!”

Böyle bir atmosferde, kocası tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldığı için mahkemeye başvuran bir kadının davasına bakan Mustafa Durmuş isimli hakim şu cümleyi kurdu: “Kadının sırtından sopası, karnından sıpası eksik edilmez”. Yasaların işlevi tüm vatandaşların haklarını eşit düzeyde korunmasını sağlamaksa bu hakim açıkça,

25 Kasım 2017’de İstanbul’da düzenlenen Feminist Gece Yürüyüşü

Kaynak: <http://sendika62.org/2017/11/istanbulda-ne-ohal-ne-de-yasak-taniyan-kadınların-25-kasımından-kareler-458287/#prettyPhoto>

Mirabal kız kardeşler

“kadınlar ikinci cinstir” demiyor muydu? ...yani erkekler kendi aralarında eşitti ve kadınlar, erkekler için harcanabilirdi.

Fiziksel şiddetin devlet tarafından böyle açıkça meşru sayılması 1980’lerin başlarından itibaren bir araya gelen kadınlar için kabul edilemezdi. 17 Mayıs 1987 tarihinde gerçekleştirmek üzere, “Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü”nü örgütlediler. Tüm kadınlara seslenen çağrı metinlerinde “Kadınların dayak yemesine karşı mücadeleyi, toplumsal baskıya karşı mücadelenin başlangıcı” olarak gördüklerini dile getirdiler. Kadınlar sadece erkek şiddetine karşı değil, bu şiddeti daha da güçlendiren toplumsal ve politik baskı dönemine de isyan ediyorlardı. Çünkü politik şiddetin egemen olduğu bir dönemde, kadınlara yönelik şiddetin hayatın her alanında artması da kaçınılmazdı.

Farklı coğrafyalarda da bu durumun farklı, ama bir o kadar da benzer örneklerinin olduğunu biliyoruz. 25 Kasım 1960 yılında Dominik Cumhuriyeti’nde 3 kız kardeşin; Patria, Minerva ve Maria Mirabal’in cesetleri bulundu. Bu 3 kız kardeş diktatörlük şiddetine karşı mücadele ediyor, insan haklarını ve demokrasi taleplerini dile getiriyorlardı. Tam da bu talepleri nedeniyle vahşice katledildiler. 17 Aralık 1999’da Birleşmiş Milletler, Mirabal kız kardeşlerin öldürdükleri 25 Kasım gününü “Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü” olarak ilan etti.

Devlet baskısının güçlü olduğu dönemlerde kadınlara yönelik şiddetin artması tesadüf değildir. Tıpkı 1980’lerde olduğu gibi, devletin örgütlenme pratiklerine, farklı muhalif seslere izin vermediği bir baskı dönemindeyiz. İnsan hakları ve kadının insan hakları ihlallerinin arttığı böyle bir dönemde kadınlar kendi tarihlerini yazarak, ısrarcı bir şekilde mücadele etmeye devam ediyorlar. Şiddetin her biçimine karşı, iki yıldır süren OHAL’e rağmen bu sene de 25 Kasım’da sokaklardaydık. Çünkü biliyoruz ki baskı dönemlerinde en büyük zararı gören ve görecekt olan yine kadınlar. Çünkü hiçbir konuda anlaşamayan erkeklerin anlaşmış oldukları tek konu hâlâ aynı: “Kadınlar gözden çıkarılabilir.” Bizim de kadınlar olarak bu erkeklik birliğine tavrımız hâlâ aynı: “Gelsin baba, gelsin koca, gelsin devlet, gelsin cop...İnadına isyan, inadına özgürlük!”

20'nci Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Antalya'da Gerçekleşti

Derya Acuner

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

11-13 Kasım tarihleri arasında, bu sene 20'ncisi gerçekleştirilen Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı'na KİH-YÇ olarak biz de katıldık. Antalya Kadın Danışma Merkezi ve Dayanışma Derneği ev sahipliğinde "20. Yılında Kurultay: Kazanımlarımıza Sahip Çıkmak ve Erkek Şiddeti İle Mücadelemizi Sürdürmek" ana başlığıyla gerçekleştirilen Kurultay'a 27 ilden, 50 kadın ve LGBTİ+ örgütü ile 42 kamu kurumu ve belediyeden toplam 280 kadın katıldı.

Kurultay'ın ilk iki oturumunda Türkiye'de 1980 sonrası kadın hareketinin kazanımlarına ve Kurultay'ın 20 yıllık tarihine odaklanıldı. Kadına yönelik şiddet alanında uluslararası deneyimlerin ve Türkiye'deki durumun ele alındığı üçüncü oturumda günümüzün otoriter sistemlerinde feminist mücadelenin nasıl sürdürüldüğü tartışılırken, bu sene 8 Mart'ta dünya çapında gerçekleştirilen Uluslararası Kadın Grevi süreci ile Latin Amerika, Batı Avrupa, Tunus ve Avusturya'dan feminist eylemlilik deneyimleri ve olumlu uygulama örnekleri paylaşıldı. Dördüncü oturum ise İstanbul Sözleşmesi'nin kadına yönelik şiddetle mücadele açısından açtığı alanlara yönelikti. Kadın Dayanışma Vakfı ve Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'yla beraber gerçekleştirdiğimiz bu oturumda, biz de KİH-YÇ olarak İstanbul Sözleşmesi'nin kadın örgütlerine ne tür savunuculuk araçları sunduğuyla ilgili bir sunum yaptık. Kurultay, sunumlar ve soru-cevap bölümlerinden oluşan oturumların ardından farklı başlıklardaki atölye çalışmalarıyla devam etti.

Sonuç Bildirgesi'nde de belirtildiği gibi, Kurultay'da öne çıkan konular "Kurultay'ın 20 yıllık tarihi boyunca erkek şiddetiyle mücadelede elde edilen kazanımlar, yasal düzenlemeler ve uygulamalarla ilgili mücadele deneyimleri, Türkiye'de feminizmin, feminist hareketin geçirdiği dönüşümler ve bugün yaşadığımız süreçlerin kadın hareketinin kazanımlarını geriye götürme ve mücadele alanlarını daraltma tehlikesi" oldu.¹ Üzerinde sıklıkla durulan bir diğer konu da, OHAL ve özellikle Kürt illerindeki belediyelere kayyum atamalarının kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki çalışmalara etkileriydi.

¹ 20'nci Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Sonuç Bildirgesi'nin tamamı: <https://www.morcati.org.tr/tr/434-20-kadin-siginaklari-ve-da-ya-nisma-merkezleri-kurultayi-sonuc-bildirgesi>

Kurultay'da bir araya gelen kadınlar, kadın ve LGBTİ+ örgütlenmeleri olarak üzerinde ortaklaştığımız ve Kurultay Sonuç Bildirgesi'nde yer verdiğimiz taleplerimiz şunlar oldu:

1. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi sekteye uğratan ve 16 aydır devam eden Olağanüstü Hal en kısa sürede kaldırılmalı, kapatılan kadın dayanışma merkezleri açılmalı, OHAL ve kayyum atamaları sonrasında görevlerine son verilen, bu alanda deneyimli kadınlar görevlerine iade edilmeli ve kapatılan kadın örgütleri açılmalıdır.
2. Her kademedeki merkezi ve yerel yöneticiler, ulusal ve uluslararası mevzuata göre suç teşkil eden, cinsiyetçi, homofobik, ayrımcı, nefret söylemi ve ırkçılık içeren beyanlarına son vermeli, bu beyanlarda bulunanlar hakkında ilgili kurumlarca yasal takipler yapılmalıdır.
3. İstanbul Sözleşmesi temel alınarak hazırlanan, şiddet gören veya görme tehlikesi bulunan kadınları ve aile bireylerini kadının beyanını esas alarak korumayı amaçlayan 6284 sayılı Kanun'un kadınlar lehine uygulamalarını geriye döndürecek şekilde içeriğini değiştirme hedefi taşıyan her türlü girişime son verilmelidir.

4. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun kapsamında, hem merkezi hem de yerel yönetimler tarafından, kadın bakış açısıyla yürütülecek sığınak ve dayanışma merkezlerinin sayıları artırılmalıdır.
5. ŞÖNİM'lerin şiddete karşı tek kapı sistemi ile çelişen ve kadına yönelik şiddet çalışmasını sekteye uğratan bir yöntem olarak kendilerine başvuran kadınların başvurusunu kabul etmek için kadının talebi dışında karakolda ifade vermeyi zorunlu kılmasına ilişkin uygulamadan acilen vazgeçilmelidir.
6. Sığınağı bulunan belediyelerin uluslararası sözleşme ve yasalara aykırı olarak, kadınları önce ŞÖNİM'e yönlendirip, sonrasında sığınağa kabul etme uygulaması ve merkezi yönetimin de belediyelere bu yöndeki baskısı son bulmalıdır.
7. ŞÖNİM'lere ve sığınaklara ulaşamayan, ulaştıklarında ise Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiş olan %40 kotaya rağmen kendilerine yer bulamayan engelli kadınların can güvenliği riski olsa dahi rehabilitasyon merkezlerine yönlendirilmesi uygulamasından vazgeçilmelidir. Bu konuda Yönetmelik'te düzenlemeye gidilerek engelli kadınların ŞÖNİM'lere ve sığınaklara erişimlerinde eşit olanaklar sağlanmalı ve sığınaklar ortopedik engelliler ve görme engellilere uygun yaşam alanı haline getirilmelidir.
8. Şiddetle mücadele mekanizmalarında engelli farkındalığı olan ve engelli başvuranın her türlü desteği alabilmesi için işaret dili gibi iletişim yollarına da hâkim olan kişiler görev almalıdır.
9. Sığınak çalışanlarının çalışma koşulları iyileştirilmeli; sığınak çalışanlarına düzenli aralıklarla ve sürekli olarak süpervizyon desteği, ikincil travma eğitimi ve toplumsal cinsel eşitliği eğitimi verilmelidir.
10. ŞÖNİM ve sığınaklarda nitelikli meslek elemanlarının sayısı artırılmalı, meslek elemanlarına ayrılan kotalar vaize/imam gibi başka meslek elemanlarınca doldurulmamalı ve sığınaklarda kadın ve çocuklara kendi istekleri dışında dini çalışmalar yapılmamalıdır.
11. Sığınakta kalan kadınların farkındalıklarının ve yaşam becerilerinin artırılması için toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı eğitimler verilmelidir.
12. Sığınmacı, mülteci ve göçmen kadınların ŞÖNİM'lere başvurularında yasal dayanağı olmadan darp ve cebir raporu talep edilmesi uygulamasına son verilmelidir.
13. Sığınakta kalan kadın ve çocukların gizliliklerinin, eğitim, sağlık, barınma haklarını engellemeyecek şekilde korunması sağlanmalıdır.
14. Sığınakta yaşayan kadınların çocukları için %3 olan kreş kotası artırılmalı, var olan kotanın çalışanlar ve kadınlar tarafından kullanımı etkin olarak sağlanmalıdır.
15. Sığınak ve dayanışma merkezlerinde çocuk gelişimci, çocuk psikoloğu, çocukla çalışma deneyimi olan sosyal çalışmacı gibi meslek elemanları bulunmalıdır.
16. Sığınak ve dayanışma merkezlerinde çocuk ve ergenlerle yapılan çalışmalar (karşılama, ilk görüşme, bireysel takip, sosyal ve eğitimsel program, psiko-sosyal destek konularında) standart hale getirilmelidir.
17. Yönetmelikte öngörüldüğü halde hayata geçirilmeyen, şiddete uğramış kadınların 12 yaşından büyük oğlan çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri güvenli evler veya kira desteğini kapsayan ilgili madde uygulamaya geçirilmelidir.
18. Yoksul ve yoksullaştırılmış kadınların geçici olarak ikamet edebileceği sosyal evler açılmalıdır.
19. Doğrudan kadına yönelik şiddet alanında uzmanlaşmış bir hat olmayan Alo 183 Sosyal Destek Hattı'na alternatif olarak özellikle kadına yönelik şiddet alanında destek sağlayan, 7/24 erişilebilir, çok dilli hizmet sunan, ücretsiz bir Destek Hattı oluşturulmalıdır.
20. Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun "Aile içi şiddet iddiası içeren uyuşmazlıklarda arabuluculuk yoluna gidilemez" maddesi İstanbul Sözleşmesi'nin devletin her türlü şiddete ilişkin olarak, zorunlu arabuluculuk ve uzlaştırmayı yasaklayan maddesi ile tutarlı olarak işletilmelidir.
21. Uzlaştırma, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan suçlarda uygulanmaktadır. Türk Ceza Kanunu'na göre kasten yaralama suçunun eşe karşı işlenmesi halinde suç şikayete tabii değildir. Bu nedenle, uzlaştırma teklif edilemez. Ancak uygulamada eşe uzlaştırma teklif edildiği görülmektedir. Bu uygulamadan bir an önce vazgeçilmelidir.

22. Arabuluculuk kurumu tarafları barışmaya teşvik edemez. Medya organlarında yer alan aile arabuluculuğunun, tarafları öncelikli olarak barışmaya teşvik edeceği yönündeki haberlerin yarattığı yanlış algının önüne geçilmesi için, Adalet Bakanlığı'nın ilgili kurumları bu neviden bilgilendirmeleri takip ve tekzip etmelidir.
23. Adalet Bakanlığı aile arabuluculuğu hakkında kadın örgütlerinin görüşünü almalıdır.
24. Türk Ceza Kanunu'nda, İstanbul Sözleşmesi'nin ev içi şiddet tanımına aykırı olacak şekilde eski eş ve partnere karşı işlenen kasten yaralama suçu şikayete tabi olarak düzenlenen ilgili hükmü İstanbul Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmelidir.
25. Tarafı olduğumuz İstanbul Sözleşmesi'nden referansla "ısrarlı takip" TCK'da suç olarak düzenlenmelidir.
26. İstanbul Sözleşmesi'nde düzenlenen hükümlerden de yararlanarak çocuk yaşta zorla evlendirmeler TCK'da suç olarak tanımlanmalıdır.
27. Hâlihazırda, avukatların yanı sıra adliye memurları, polis ve jandarma uzlaştırmacı olarak görev yapmaktadırlar. Uygulamada karakol, mahkeme kalemi gibi uzlaştırma faaliyetine uygun olmayan ve kadınlar üzerinde baskı oluşturabilecek yerlerde yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca uzlaştırma adı altında barıştirma girişimlerinde bulunulduğu tespit edilmiştir. Bu yanlış uygulamalardan haberdar olduğunda konu tutanak altına alınmalı, raporlanmalı ve ilgili yerlere bildirilmelidir.
28. Ceza Muhakemeleri Kanunu'ndaki sınırlama nedeniyle şiddet mağduru kadınlar, okuma yazma bilmedikçe ya da 18 yaşının altında olmadıkça avukat desteğinden/hukuki yardımdan yararlanma imkânı bulamamaktadır. İstanbul Sözleşmesi'ne uygun hukuki koruma sağlanabilmesi ve ayrıca ceza hukukundaki silahların eşitliği ilkesinin kadınlar açısından hayata geçirilebilmesi için, ilgili madde sadece cinsel saldırı suçuyla sınırlanmamalıdır. Kadına karşı işlenmek şartıyla cinsel taciz, yaralama, hakaret, huzur ve sükûnu bozma, tehdit ve şantaj suçlarında, baro tarafından mağdurların avukat görevlendirilmesini isteme hakkı tanınması yönünde düzenleme yapılmalıdır.
29. Uygulamada tarafların talepleri olmamasına rağmen ortak velayetin re'sen verilmesinin, şiddete maruz kalan kadının şiddet uygulayan erkekle karşı karşıya gelmesine yol açarak çocuğun üstün yararı ve kadının genel yararı açısından olumsuz sonuçlara yola açacağı göz önüne alınarak, ortak velayet kuralı olarak uygulanmaktan çıkarılmalı ve istisna olarak kalmalıdır.
30. Çatışmaların yaşandığı bölgelerde travma yaşayan kadınların psikolojik desteğe ulaşımı kolaylaştırılmalıdır.
31. Hâkim, savcı, avukat, kolluk kuvvetleri, sosyal hizmet alanında çalışanlar, okul müdürleri, rehber öğretmenler, öğretmenler ve hastane personeli için düzenli/zorunlu meslek içi eğitimlerin verilmesine yönelik olarak bakanlıklar arası protokoller yapılmalı, bu eğitimlere toplumsal cinsiyet, cinsel ve cinsiyet temelli şiddet, göçmenler, LBTİ bireylere ve engellilere yönelik ayrımcılık konuları dâhil edilmelidir.
32. Kamu kurumları ve yerel yönetimler uluslararası standartlara uygun, asgari verileri, kadınları güçlendirme ekseninde toplamalı, bu verileri işleyerek kadına yönelik erkek şiddeti ile mücadele politikaları belirlerken dikkate almalı ve bunları belirli aralıklarla kamu ile paylaşmalıdır.
33. Kamu kurumları ve yerel yönetimler, kadına yönelik erkek şiddetinin boyutlarına, yapısına, sonuçlarına ve etkilerine dair düzenli aralıklarla güvenilir araştırmalar yapmalı ve bunları düzenli olarak kamuoyu ile paylaşmalıdır.

20. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nişma Merkezleri Kurultayı

Kütahya'da gerçekleştirilen 11'inci Ege Kadın Buluşması'na 147 kadın katıldı

11'inci Ege Kadın Buluşması Gerçekleşti

Duygu Şahin

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

11'inci Ege Kadın Buluşması bu yıl 12-13 Kasım 2017 tarihlerinde Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Tavşanlı Şubesi'nin ev sahipliğinde Kütahya'da gerçekleşti. Buluşmaya kadın örgütleri, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin kadın sorunları araştırma merkezleri, baroların kadın hakları komisyonları ve meslek örgütlerinden 147 kadın katıldı. KİH-YÇ olarak desteklediğimiz buluşmada tüm kadınlara Haklarımız Var kitapçıkları dağıtıldı. Ayrıca KİHEP hakkında bilgilendirici bir sunum gerçekleştirildi ve Ege Kadın Buluşması'nın tüm bileşenleriyle programı uygulamalarına yönelik görüşmeler yapıldı.

Toplantının ilk gününde "Kadına Yönelik Şiddet", "Kadının İnsan Hakları", "İstanbul Sözleşmesi" ve "Uluslararası

Kadın Hareketi" ana başlıkları altında konuşmalar gerçekleştirildi. İkinci gün ise 7 başlık altında kadınların sorunları tartışıldı:

- ☉ Kadın ve Yasal Hak Bilinci Eğitimleri
- ☉ Kadın ve Sağlık
- ☉ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
- ☉ Kadın ve Sivil Toplum Kuruluşları - Siyaset Ve Örgütlenme
- ☉ Kadına Yönelik Şiddet - Kadın, Medya Ve Gazetecilik
- ☉ Kadın ve İstihdam
- ☉ Kadın ve Yasal Gelişmeler - Anayasa Ve Güncel Değişimler

Buluşmanın, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde yayınlanan sonuç bildirgesinde kadınların talepleri şöyle sıralandı:

- ☉ Kadınların yasal hak bilinci eğitimlerine erişimlerinin kolaylaştırılmasını,
- ☉ Medyada kadınların yasal haklarına yer verilmesini ve devlet eliyle bu yayınların teşvik edilmesini,
- ☉ Çocukların yetişme döneminde bedenlerini tanıması amacıyla anaokulundan itibaren cinsellik eğitimi verilmesini,
- ☉ Kadınların ruhsal ve bedensel sağlığını bozan, riskli gebelikler ile anne-bebek ölümlerine yol açan erken yaşta evliliklerin sona erdirilmesini; erken yaşta evliliklerin önüne geçmek için ceza mekanizmaları ve devlet denetiminin işletilmesini,

- ☉ Toplumsal cinsiyet eşitliğinin müfredata ders olarak eklenmesini, okul kitaplarındaki cinsiyetçi ve kadının yükünü arttıran, onu görünmez ve değersiz kılmaya çalışan tutuma son verilmesini,
- ☉ 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un ve İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasını, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin sona erdirilmesini,
- ☉ İstanbul Sözleşmesi'nin zorunlu kıldığı cinsel şiddet kriz merkezlerinin acilen oluşturulmasını,
- ☉ Çocukların bakımı için kreş, emzirme odası gibi zorunlu alanların iş yerinde çalışan kadın ve erkek sayısına bakılmaksızın kurulmasını, işverenlerin para cezası ödeyerek sorumluluktan kurtulmasının engellenmesini; belediye, kamu kurum ve kuruluşlarınca bu hizmetin yaygın ve ücretsiz biçimde sunulmasını talep ediyoruz!

“Duvarları Yıkarak, Köprüleri Kurmak: Yeni Küresel Feminizmin Yükselişi ve İmkânları” Konferansı

Berfu Şeker

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

“Duvarları Yıkarak, Köprüleri Kurmak: Yeni Küresel Feminizmin Yükselişi ve İmkânları” konferansı 3-4 Kasım 2017 tarihleri arasında Heinrich Böll Stiftung Derneği tarafından İstanbul’da gerçekleştirildi. Doğu Avrupa, Güney Asya, Latin Amerika ülkelerinden ve Türkiye’den akademisyen ve aktivistlerin katıldığı panellerde, dünyada ve Türkiye’de giderek yükselen neoliberal muhafazakâr politikalar ve otoriter yönetim biçimleri karşısında kadınların küresel mücadelesine ve kesişimsel feminizmin imkânlarına odaklanan sunumlar gerçekleştirildi. Toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelime dayalı şiddet biçimlerinin sağcı ve popülist yönetimler tarafından siyasi erki sağlamanın birincil aracı haline getirildiği ve ülkeler arasındaki sınırlar kadar kimlikler arasındaki sınırların da giderek keskinleştirilmeye çalışıldığı günümüzde, kesişimsel feminizmin sunabileceği yeni mücadele imkânlarının tartışıldığı konferans yoğun ilgiyle karşılandı.

Konferansın açılış konuşmasını gerçekleştiren Nira Yuval-Davis, neoliberalizmin hem fiziksel hem de toplumsal sınırları yükseltirken otoriterleşmeyi giderek arttırdığını, sosyal devleti ortadan kaldırdığını ve bu yapılar karşı mücadelesinin ancak kesişimsel bir feminist bakım politikası anlayışıyla¹ mümkün olabileceğini aktardı. İlk panelde söz alan Andrea Pető ise küresel feminizmin Batı ve Güney ülkelerinin deneyimlerine odaklanırken, Polonya, Macaristan ve Türkiye gibi daha ara bölgelerdeki pratiklerin tartışılmadığına dikkat çekti. Doğu Avrupa ülkelerinde toplumsal cinsiyet karşıtı kampanyalar düzenlendiğini ve feminizmin kavramlarıyla insan hakları söylemlerinin bu tür otoriter devletler eliyle kurulan oluşumlar tarafından etkisiz hale getirilmeye çalışıldığını tartışan Pető, yeni bir dile ve diyalog biçimine ihtiyacımız olduğuna vurgu yaptı. Aynı günün son oturumunda konuşan Ella Lamakh ise Ukrayna’da yükselmekte olan otoriter siyasetin, toplumsal cinsiyet karşıtı söylemi üzerinden ilerlemekte olduğuna dikkat çekti. Konferansın ikinci günü söz alan Müslüman Toplumlar Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu

¹ Kesişimsel bir feminist bakım politikası anlayışından kasıt, bakım emeğini görünmez kılan ve değersizleştiren erkek egemen anlayışa karşılık olarak, toplumsal cinsiyetten bağımsız şekilde yurttaşların birbirine karşı sorumluluğuna vurgu yapan ve iletişim aracılığıyla karşılıklı empatiyi teşvik eden bir siyaset anlayışıdır.

(CSBR) Koordinatörü Rima Athar, Müslüman çoğunluğun yaşadığı ülkelerde LGBTİ+ örgütlenmesini ve devlet politikalarını insan hakları bağlamında değerlendirirken, Kaos GL’den Aylime Aslı Demir de aktivizmin neredeyse imkânsızlaştığı ve mücadele alanlarının saldırı altında olduğu günümüzde, dayanışmanın ve mücadelenin farklı şekilleri üzerine düşünmenin önemini altını çizdi.

Konferansın son oturumunda genel bir değerlendirme yapan Fatmagül Berktaş ise hak mücadelesinde ittifakları genişletmek için, temel ilkeler etrafında kesişimsel bir şekilde diyalog kurmanın ve yeni mücadele yöntemleri için ezberleri bozacak bir şekilde düşünmenin önemine vurgu yaptı. Konferansın ilk gününde İnci Kerestecioğlu’nun feminizmin kadınların somut talep ve varoluşlarından yola çıkan ve olgularla birlikte değişen bir politika olması gerektiği savına atıfta bulunarak, bu somut taleplerin aynı zamanda kamusallaşması da gerektiğini belirtti. Hak talebinin evrensel olduğunun altını çizilmesi ve kültürel göreceliğe karşı dikkatli olunması gerektiğini de belirten Berktaş, farklı toplumdaki tüm kadınları kadın bedenine sahip çıkma sözü üzerinden birleştirmenin çok önemli olduğunu aktardı. Türkiye’den ve dünyadan feministlerin bir araya gelerek, deneyim ve fikir paylaşımında bulunduğu iki günlük konferans, feminizm üzerine derinlemesine düşünme ve tartışma alanı yaratması bakımından 2017’nin en heyecan verici etkinliklerinden biriydi.

Kesişimsel feminizmin sunabileceği imkânların tartışıldığı konferansa ilgi büyüktü

“Sivil Toplum Haberciliği: Kadın/LGBTİ+ Odaklı STK’larla Habercilik Çalıştayı”

Derya Acuner

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

Sivil Sayfalar, Reçel Blog, KA.DER ve İstanbul İsveç Başkonsolosluğu ortaklığında 2 Kasım 2017 Çarşamba günü İstanbul’da gerçekleştirilen “Sivil Toplum Haberciliği: Kadın/LGBTİ+ Odaklı STK’larla Habercilik Çalıştayı”na alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarının ve çeşitli yayın organlarının temsilcileri ile kadın ve LGBTİ+ hareketlerinden aktivistler katıldı. İki oturumdan oluşan çalıştayın “Kadın/LGBTİ+ Odaklı – Hak Temelli Haberciliği Anlamak” başlıklı ilk oturumun moderatörlüğünü Kadir Has Üniversitesi’nden Dr. Sevda Alankuş üstlendi. Bu oturumda Hrant Dink Vakfı adına Feyza Akınerdem, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği’nden Pınar Büyüктаş ve Kaos GL’den Gözde Demirbilek Türkiye medyasında kadınların ve LGBTİ+’ların temsili ve medyadaki dilin nasıl dönüştürülebileceği üzerine alanda yaptıkları çalışmaları, araştırmalarının bulgularını ve deneyimlerini paylaştılar.¹

Çalıştayın ikinci oturumunda ise odak noktası kadın ve LGBTİ+ hakları için çalışan sivil toplum örgütlerinin sosyal medya kullanımlarıydı. Akademisyen Betül Onay Doğan, “STK’ların Sosyal Medya Kullanım Amaçları, Alışkanlıkları ve Sosyal Medyayı Kullanım Yöntemleri” başlıklı sunumunda konuya ilişkin araştırmasının öne çıkan sonuçları ile dünyada ve Türkiye’de sosyal medya kullanımındaki eğilimleri aktardı. Pikan Ajans’tan Pınar İlkiz ise “Kadın/LGBTİ+ Odaklı Sivil Toplum Kuruluşları Sosyal Medyada Nasıl Var Olur?” başlığı altında çalıştaya katılan örgütlerle sosyal medya kullanım becerilerini geliştirebilecek ipuçları paylaştı.

“Sivil Toplum Haberciliği: Kadın/LGBTİ+ Odaklı STK’larla Habercilik Çalıştayı” 2 Kasım’da İstanbul’da gerçekleşti

Bunları Biliyor Muydunuz?

- Bazı araştırmalar, **2020’de** internet üzerinden tüketilen içeriğin **%75’inin video** formatında olacağını ortaya koyuyor.
- Okunma oranını artırmak için farklı sosyal medya mecralarında farklı ideal metin uzunlukları kullanmak gerekiyor: Örneğin **Facebook’ta** ideal bir metin **40-70 karakter** arasındayken, **Twitter’da** ideal metin uzunluğu **100 karaktere** çıkıyor. Etiketlerin (hashtag) ise **6 karakter** uzunluğunda olması öneriliyor.
- Sivil toplum kuruluşları, sosyal medya kullanımında ölçme-değerlendirme anlamında çok başarılı değiller; bu konuda kapasitelerini arttırmaları gerekiyor.

¹ Detaylı bilgi için aşağıdaki raporlar incelenebilir:

- Hrant Dink Vakfı – Türkiye Medyasında Kadınların Temsili: Gazete ve İnternet Haberciliği Raporu : <https://hrantdink.org/attachments/article/457/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (& Femifesto) – Doğru Kelimeleri Kullanmak: Cinsel Şiddet Üzerine Haber Oluşturmak (Henüz internet ortamında yok, raporun basılı hali info@cinselsiddetlemucadele.org adresinden talep edilebilir.)
- Kaos GL – Gasteler Bizi Söyler!: Medyada Nefret Söylemi, Ayrımcılık ve Alternatif Haber Rehberi : <http://www.kaosglderneği.org/resim/yayin/dl/gasteler.pdf>

“Popülizmin Yükseldiği Bu Dönemde Cinsellik ve Doğurganlık Sağlığı ve Haklarının Yaygınlaştırılması” Başlıklı EuroNGOs* Konferansı’na Katıldık

EuroNGOs yıllık konferansı 27-28 Eylül’de Brüksel’de gerçekleşti

“Popülizmin Yükseldiği Bu Dönemde Cinsellik ve Doğurganlık Sağlığı ve Hakları’nın Yaygınlaştırılması” başlıklı EuroNGOs yıllık konferansı bu yıl 27-28 Eylül tarihlerinde Brüksel’de düzenlendi. 33 ülkeden 200 kişinin katıldığı konferansta Avrupa’da ve dünyada artan popülizmin cinsellik ve doğurganlık hakları üzerinde olumsuz politik ve finansal etkileri, verinin önemi, inovatif yaklaşımlar, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin bu konudaki geriye gidişi azaltmaya yönelik olası etkileri, mevcut ve yeni savunuculuk araçları ve dili ile nasıl harekete geçilebileceği tartışıldı.

Konferans kapsamında KİH-YÇ olarak Rutgers ile ortak “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Gönüllü Ülke Raporları” başlıklı bir oturum düzenledik. Oturum kapsamında, ülkelerin hazırladığı Gönüllü Ülke Raporlarının uluslararası ve ulusal düzeyde daha etkin bir savunuculuk aracı olarak kullanılması için neler yapılması gerektiğini tartıştık.

Konferansta cinsellik ve doğurganlık hakları konusundaki olumsuz gelişmeler ve engeller ile mücadele noktasında öne çıkan öneriler şunlar oldu:

- ☉ Kanıt (veriye) ve değerlere dayalı bir yaklaşım geliştirilmesi,
- ☉ Diğer hareketlerle iş birliği yapılması ve özel iş birlikleri geliştirilmesi,
- ☉ Pozitif bir çerçeve üzerinde çalışılması,
- ☉ Dini ve kültürel köktencilğe karşı ortak bir dil geliştirilmesi,

- ☉ Cinsellik ve doğurganlık hakları konusunda ilerici uygulamaları olan ülkelerin örnek olarak gösterilmesi,
- ☉ Ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyinde politikacılarla bireysel ilişkiler geliştirilmesi,
- ☉ Hak temelli yaklaşımdan uzaklaşmadan ekonomik argümanlar geliştirilmesi,
- ☉ 2030 Gündemi kapsamında Gönüllü Ülke Gözden Geçirmeleri ile ilgili erkenden çalışılmaya başlanması ve cinsellik ve doğurganlık hakları alanında ilerici uygulamaları bulunan ülkelerin gözden geçirilecek ülkelere kritik sorular sormaya teşvik edilmesi,
- ☉ Cinsellik ve doğurganlık hakları raporlarının ulusal düzeyde savunuculuk aracı olarak kullanılması,
- ☉ Dijital iletişim araçlarının etkin bir şekilde kullanılması,
- ☉ Her noktada ve düzeyde dayanışmanın güçlendirilmesi.

KİH-YÇ olarak üyesi olduğumuz EuroNGOs ağıyla ve konferansla ilgili daha ayrıntılı bilgiye www.eurongos.org web sitesinden ulaşılabilir.

*EuroNGOs (Cinsel Sağlık ve Doğurganlık Sağlığı ve Hakları, Nüfus ve Kalkınma İçin Avrupa Sivil Toplum Kuruluşları), Avrupa bazlı sivil toplum örgütlerinin oluşturduğu, kapsamlı ve ilerici cinsel haklar ve doğurganlık sağlığı ve haklarının kalkınmaya dair iş birliklerinde ve evrensel politikalarda ele alınmasını ve sağlanmasını teşvik etmeyi amaçlayan bölgesel bir ağ. Şu an 23 farklı ülkeden bu alanda çalışan 35 sivil toplum kuruluşu üyesi bulunuyor.

9'uncu Cinsellik Enstitüsü Bişkek'te Gerçekleşti

Aktivistler, STK temsilcileri ve akademisyenler 9. Cinsellik Enstitüsü'nde bir araya geldi

Müslüman Toplumlarda Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu (CSBR) tarafından bu yıl 9'uncusu düzenlenen Cinsellik Enstitüsü'ne KİH-YÇ olarak katılım sağladık. Kurucuları arasında KİH-YÇ'nin de bulunduğu CSBR, cinsel ve bedensel hakları savunuyor ve 15 yılı aşkın bir süredir Kuzey Afrika, Orta Doğu, Orta ve Güney Asya'dan feminist ve LGBTİ+ örgütlerinin katılımıyla genişleyen bir dayanışma ağı olarak varlığını sürdürüyor. CSBR, 2009'dan bu yana düzenlediği Cinsellik Enstitüsü'yle Müslüman toplumlarda cinsellik, cinsel sağlık, doğurganlık sağlığı ve hakları alanında teori ve pratiği birleştiren bütüncül ve disiplinler arası bir anlayışı benimsiyor. Enstitü'ye katılan örgütlerin savunuculuk becerileriyle beraber farklı ülkelerde bu konular üzerinde çalışan örgütler arasında dayanışmanın geliştirilmesini hedefliyor. Daha önce Türkiye, Endonezya, Malezya, Nepal, Tunus ve Sri Lanka'da düzenlenen ve şimdiye kadar 35 ülkeden, 120 örgüt ve ağı katıldığı Enstitü, cinsel ve bedensel hakların Müslüman toplumlarda insan hakları olarak kabul edilmesi için savunuculuk ve örgütlenme çalışmalarını güçlendirmeyi amaçlıyor.

Bu sene Bişkek'te gerçekleştirilen 9. Cinsellik Enstitüsü'ne Türkiye, Tayland, Endonezya, Malezya, Kazakistan ve Filistin gibi çeşitli ülkelerden aktivistler, STK temsilcileri ve akademisyenler katıldı. Bir hafta süresince akademik bilgi ile insan hakları aktivizminin bir arada ele alındığı, örgütlenme ve savunuculuk pratiklerinin konuşulduğu Enstitü'de öne çıkan konu başlıkları Müslüman toplumlarda cinsellik, bedensel haklar ve üreme sağlığı ve hakları, LGBTİ+ aktivizmi, İslamofobi, milliyetçilik ve emperyalizmin cinsellik ve beden politikaları üzerindeki etkileri ile örgütlenme, görsel araştırma yöntemleri, uluslararası savunuculuk mekanizmaları oldu. Enstitü, farklı toplumlarda benzer pratikleri deneyimleyen hak

savunucularının deneyim paylaşımı ve dayanışma yoluyla birlikte öğrendikleri ve birbirinden beslenerek strateji geliştirebildikleri bir alan yaratması açısından çok önemli ve özgün bir konuma sahip.

“ORTAK MÜCADELE HEP BİRLİKTE” (ONE DAY ONE STRUGGLE) KAMPANYASI

CSBR

#OneDayOneStruggle

Müslüman Toplumlarda Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu (CSBR) üyesi 15 ülkeden 32 sivil toplum örgütü, her sene 9 Kasım'da kendi yerlerinde, cinsel ve bedensel haklar temalı eş zamanlı kampanyalar yürütüyor. “Cinsel ve bedensel haklar, insan haklarıdır!” yaklaşımından yola çıkan bu kampanyalar, Müslüman toplumlarda cinsel ve bedensel hakların gündeme getirilerek tartışmaya açılmasını ve/veya LGBTİ+'lara yönelik tabuların yıkılmasını hedefliyor. Biz de Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak bu sene 9 Kasım'da, One Day One Struggle Kampanyası kapsamında, Türkiye'den bir diğer CSBR üyesi Lambdaistanbul'u temsilen Sedat Çakmak ile Türkiye'deki LGBTİ+ hakları hareketini konuştuğumuz bir video hazırladık.

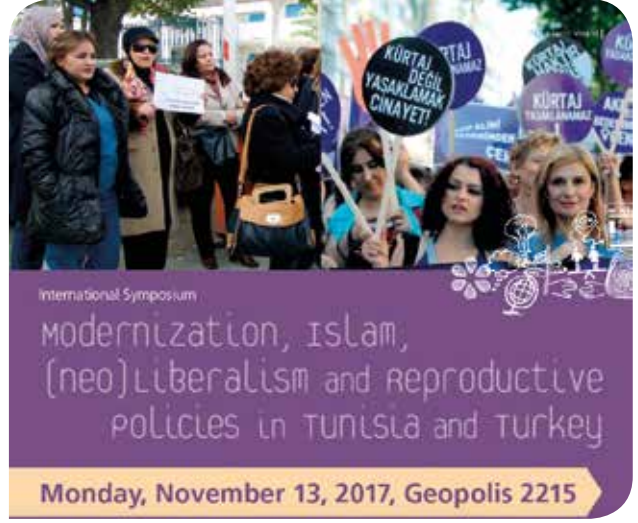
Videoyu YouTube kanalımızdan izleyebilirsiniz.

Müslüman Toplumlarda Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu ilgili detaylı bilgiye www.csbronline.org adresinden, Lambdaistanbul ile detaylı bilgiye de <http://www.lambdaistanbul.org/s/> adresinden ulaşabilirsiniz.

Türkiye’de ve Tunus’ta Kürtaj Politikaları

Lozan’daki sempozyumda Türkiye’deki kürtaj politikaları üzerine bir sunum gerçekleştirdik

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak, 13 Kasım 2017’de Lozan’da gerçekleştirilen “Tunus ve Türkiye’de Modernleşme, İslam, [neo]Liberalizm ve Doğurganlık Politikaları” isimli uluslararası sempozyuma katılarak Türkiye’de kürtaj politikalarını, bu alanda sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını ve uluslararası metinlerin katkılarına ele aldığımız bir sunum gerçekleştirdik.

Sempozyumda Tunus’tan ve Türkiye’den akademisyenler, tıp doktorları ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler iki ülkenin kürtaj politikalarına dair tarihçeyi ve yakın dönem deneyimlerini paylaştılar. Tunus’ta medikal kürtajın yasayla düzenlenmesi ve uygulanması için savunuculuk yapmış olan Dr. Selma Hajri de, kadınların güvenli kürtaja erişiminin sağlanması için yaptığı çalışmalardan ve önüne çıkan engellerden bahsetti.

İki ülkede de farklı dönemlerde farklı politik akımların kendi politikalarına göre kadınların bedenlerine ve doğurganlıklarına dair kararları nasıl tek başlarına verdikleri ve tüm bu dönemlerde kadın örgütlerinin yürüttüğü savunuculuk faaliyetlerinin önemli etkileri son derece dikkat çekiciydi. Türkiye’de de 1983’ten bu yana 10 haftaya kadar yasal olan ücretsiz ve güvenli kürtaja, halen yasal olmasına rağmen, erişimin gitgide kısıtlanması, devlet hastanelerinin bu hizmeti vermeyi reddetmesi de sempozyumda tartışılan konulardan biri oldu.

Sempozyumda ayrıca geçtiğimiz aylarda yayınlanan Birleşmiş Milletler CEDAW Sözleşmesi’nin 35 No’lu Genel Tavsiye Kararı’nın güvenli kürtaja erişimin yasaklanması ya da geciktirilmesini kadına yönelik şiddet olarak kabul etmesinin de, mücadeleye destek olacak önemli bir uluslararası adım olduğu vurgulandı.

Hukuk Köşesi

Av. Özlem Ayata

KİHEP Grup Yönlendiricisi – İstanbul

ISRARLI TAKİP NEDİR? NASIL ENGEL OLURUZ? ISRARLI TAKİPÇİNİN CEZALANDIRILMASINI SAĞLAYABİLİR MİYİZ?

Biri istemediğiniz halde sizi, güvenliğinizden endişe etmenize ve korkmanıza neden olacak şekilde ısrarla arıyorsa, mektup veya mesajlar yolluyorsa, görüşmek istemediğiniz halde iş çıkışınıza geliyorsa, okul, iş, ev ya da sık sık ziyaret ettiğiniz yerlerde sizi takip ediyor ve/veya

çiçek ya da çeşitli hediyeler gönderiyorsa şüphesiz ki suç işliyordur. Üstelik bu kişiyi tanıyor olmanız, istemediğiniz halde tekrarlanan ve en basit haliyle huzurunuzu bozan bu davranışları suç olmaktan çıkarmaz. Bu kişi daha önce hiç karşılaşmadığınız biri olabileceği gibi evlilik teklifini

reddettiğiniz bir erkek, ayrılmak istediğiniz sevgiliniz, boşanma davası açtığınız eşiniz veya saplantılı bir hayranınız da olabilir.

Sizi huzursuz eden, günlük rutininizi bozmanıza,

yolunuzu, telefon numaranızı, evinizi ya da işinizi değiştirmenize neden olan bu davranışlara yasa da "ısrarlı takip" denir. Yasaya göre, maruz kaldığınız bu davranışların önlenmesini ve bu davranışlara karşı korunmanızın sağlanmasını, aynı zamanda bu davranışlarda bulunan kişinin cezalandırılmasını talep edebilirsiniz.

Belirli bir süre boyunca tekrarlanan bir dizi davranışa ısrarlı takip diyebilmemiz için, bu davranışların, tarafımızca istenmemesi, hoş karşılanmaması ve özel alanımızı ihlal ediyor olması, korku ve endişe duymamıza neden olması gereklidir.

Israrlı takip davranışları en çok telefon etmek, hediye göndermek ve mektup yollamak şeklinde ortaya çıksa da asla bunlarla sınırlı değildir. Bu davranışlar, özel mülkiyetimize (ev, araba, bahçe vb.) yönelebileceği gibi işimize, evcil hayvanlarımıza, aile bireylerimize veya iş arkadaşlarımıza zarar vermekle tehdit etmek ya da zarar vermek gibi çok farklı biçimlerde ortaya çıkabilir. Hakkımızda dedikodu yaymak ya da sosyal medya üzerinden tehdit veya taciz etmek şeklinde de gerçekleşebilir.

Israrlı takip bir psikolojik şiddet türüdür. Göz ardı edildiğinde dozu artabilir veya fiziksel şiddete dönüşebilir. Eğer bu tür davranışlara maruz kalıyorsanız hiç vakit kaybetmeden en yakın Savcılığa suç duyurusunda bulunup davranışları ile korkmanıza, endişe etmenize neden olan kişinin cezalandırılmasını talep edebilirsiniz.

Savcılığa vereceğiniz şikâyet dilekçesinde başınıza gelen olayları ayrıntılı bir biçimde anlatmanız, hukuki sürecin lehinize yürümesi için önemlidir. Israrlı takip davranışlarının sizde yarattığı etkiyi ayrıntılı bir şekilde tarif etmeniz ve korkunuzu, endişenizi dile getirerek bu korku ve endişenin günlük hayatınızda yarattığı değişikliklerden bahsetmeniz Savcılığın işini daha doğru bir biçimde yapmasını sağlayacaktır. Şikâyet dilekçenizde, tanıklarınızı belirtmeniz halinde bu kişiler Savcılıkça iddianız doğrultusunda dinlenecek ve iddianızın kanıtlanması kolaylaşacaktır. Size gönderilmiş olan mesaj ve e-postalar ile arama kayıtları gibi delilleri

de dilekçenize eklemeniz faydalı olur. Israrlı takip davranışlarına, tanımadığınızı, kim olduğunuzu bilmediğiniz ya da tespit edemediğiniz biri tarafından maruz bırakılıyorsanız bu kişinin kimliğini tespit etmek de Savcılığın görevlerinden biridir.

Dilekçenizde ısrarlı takip davranışları ile hangi suçun işlendiğini yazma zorunluluğunuz yoktur, bunu belirlemek de Savcılığın işidir. Israrlı takip davranışları en basit haliyle kişinin huzur ve sükûnunu bozma suçunu oluşturabileceği gibi yaralama, tehdit, hakaret, eziyet, cinsel taciz ve cinsel saldırı suçlarından biri olarak da ortaya çıkabilir. Israrlı takip davranışlarına ilişkin hukuksal tasnifi yapmanız sizden beklenmez, Savcılık sizin vereceğiniz ayrıntılara göre bu nitelemeyi kendiliğinden yapacaktır.

Dolayısıyla olayı mümkün olduğunca ayrıntılı anlatır, delillerinizi eksiksiz sunar, tanıklarınızı belirtirseniz, ısrarlı takipçinin cezalandırılması için açılmasını talep ettiğiniz dava o kadar çabuk açılacaktır.

Savcılığa yapacağınız suç duyurusu dışında ısrarlı takip davranışlarına karşı korunma kararı da talep edebilirsiniz. Size en yakın Aile Mahkemesi'ne yapacağınız masrafsız başvuru ile ısrarlı taciz ve takip eden kişinin, size her nerede olursanız olun yaklaşmamasını, sizi aramasının ya da başka iletişim araçları ile ulaşmasının yasaklanmasını sağlayabilirsiniz. Başvurduğunuz makamın talebiniz ile ilgili karar verebilmesi için delil sunmanız gerekmez ve mümkün olan en kısa sürede, genellikle aynı gün içinde korunmanıza ilişkin kararlar verilir.

Israrlı takibin önlenmesine ilişkin alınan kararları ihlal eden kişiler, şikâyetçi olmanız halinde 6 aya kadar zorlama hapsine mahkûm edilecektir. Yani sizi aramamasına, size yaklaşmamasına karar verilen kişi bu kararları ihlal ederek size ulaşma çabasını sürdürüyorsa, şikâyetiniz halinde hapis cezası alacaktır.

Israrlı takibe maruz bırakılanlar çoğunlukla kadınlardır ve bu davranışlar genellikle kadının insan haklarının ihlali ve kadına yönelik bir şiddet biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmalar, bu suçun çok yaygın olduğunu ve ısrarlı takibe maruz bırakılanların çoğunlukla takipçiyi tanıdıklarını ortaya koymaktadır. Eski eşi tarafından takip edilen, evlilik teklifini reddettiği için öldürülen, saplantılı hayranı tarafından kaçırılan kadınlar her gün karşılaştığımız gazete haberleri arasındadır.

Israrlı takip davranışlarına karşı çaresiz değiliz! Haklarımızı bilmek ve kullanmak bizi güçlendirir. Bu davranışlara maruz kalanları korumak ve suç niteliğindeki davranışları önlemek devletin temel yükümlülüklerindedir. Yapacağımız başvurular, devletin üzerine düşen yükümlüğü yerine getirmesi için harekete geçmesini ve korunmamızı sağlayacaktır.

HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

A) AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI'NA BAĞLI KURULUŞLAR

1. Danışmanlık Desteği Alınabilecek Merkezler
Şiddetle ilgili danışmanlık desteği almak için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (ASPB) bağlı İl ve İlçe Müdürlükleri'ne telefonla veya şahsen başvurup size en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve diğer ilgili danışmanlık merkezleri hakkında bilgi alabilirsiniz.

2. Kadın Konukevleri
ASPB'ye bağlı kadın konukevlerinin adres ve iletişim bilgileri gizlilik ilkesi nedeniyle açık değildir. ALO 183 Hattını ve aşağıda listesi verilmiş Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini arayarak gerekli bilgilere ulaşabilirsiniz. Ayrıca güvenlik kaygınızın olduğu acil durumlarda en yakın karakola giderek konukeyne yerleştirilmek istediğinizi talep edebilirsiniz. Kolluk kuvvetleri sizi güvenli bir eve yerleştirmekle sorumludurlar.

3. Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı
Yedi gün 24 saat ücretsiz hizmet veren ALO 183'ü arayarak bulunduğunuz yere en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Aile Danışma Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve Kadın Konukevleri ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.

4. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

1. ADANA ŞÖNİM
Telefon: (0322) 247 08 35 Adres: Alparslan Türkeş Bulvarı Huzurevleri Mah. 77136. Sok. No: 4 Çukurova, Adana

2. ADIYAMAN ŞÖNİM
Telefon: (0416) 223 12 62 Adres: Altınşehir Mahallesi Gölbaşı Karayolu 5. Km'si No:28 Merkez, Adıyaman

3. AKSARAY ŞÖNİM
Telefon: (0382) 222 04 34 Adres: Kılıçaslan Mah. Bediüzzaman Bulv. No:83 Merkez, Aksaray

4. AMASYA ŞÖNİM
Telefon: (0358) 218 45 70 Adres: 55 evler Mahallesi Mehmet Varinli Caddesi No:119, Amasya

5. ANKARA ŞÖNİM
Telefon: (0312) 348 36 86 Adres: Ulubey Mah. Kibar Uluğ Cad. No:12 Siteler, Ankara

6. ANTALYA ŞÖNİM
Telefon: (0242) 227 20 62 Adres: Kızılsaray Mah. Yener Ulusay Bulvarı 68. Sokak No:4 Muratpaşa, Antalya

6. BARTIN ŞÖNİM
Telefon: (0378) 227 30 38 Adres: Tuna Mahallesi Demirciler Caddesi Aliğama Sokak No:1 Merkez, Bartın

7. BİNGÖL ŞÖNİM
Telefon: (0426) 213 83 80 Adres: Yenişehir Mah. Selahattin Kaya Cad. No:33 Merkez, Bingöl

8. BURDUR ŞÖNİM
Telefon: (0248) 233 19 99 Adres: Bahçelievler Mahallesi Stadyum Caddesi No:29 Burdur İl Müdürlüğü 3. Kat, Merkez, Burdur

9. BURSA ŞÖNİM
Telefon: (0224) 223 03 68 Adres: Yahşibey Mah. Kayabaşı Sok. No:7 Osmangazi, Bursa

10. ÇANAKKALE ŞÖNİM
Telefon: (0286) 218 09 82 Adres: Barbaros Mahallesi Atatürk Caddesi No:209/5 Merkez, Çanakkale

11. ÇORUM ŞÖNİM
Telefon: (0364) 224 67 63 Adres: Üçtutlar Mahallesi Üçtutlar Caddesi No:57 Merkez, Çorum

12. DENİZLİ ŞÖNİM
Telefon: (0258) 266 41 66 Adres: Kervansaray Mahallesi Barbaros Caddesi No:145 Merkez, Denizli

13. DİYARBAKIR ŞÖNİM
Telefon: (0412) 257 21 50 Adres: Diclekent Villaları 252. Sok. No: 39 Kayapınar, Diyarbakır

14. DÜZCE ŞÖNİM
Telefon: (0380) 512 33 40 Adres: Kiremitoçağı Mah. İstanbul Cad. No:109 Merkez, Düzce

15. ELAZIĞ ŞÖNİM
Telefon: (0424) 233 67 51 Adres: Cumhuriyet Mahallesi Fatih Ahmet Baba Bulvarı No:96 Merkez, Elazığ

16. ERZURUM ŞÖNİM
Telefon: (0442) 215 14 00 Adres: Rabia Ana Mah. Atatürk Lisesi Cad. No:1 Yakutiye, Erzurum

17. ERZİNCAN ŞÖNİM
Telefon: (0446) 226 60 68 Adres: İnönü Mah. Hükümet

Konağı C Blok No:12 Merkez, Erzincan

18. ESKİŞEHİR ŞÖNİM
Telefon: (0222) 217 46 05 Adres: Osmangazi Mahallesi Doğançık Sokak No:17 Odunpazarı, Eskişehir

19. GAZİANTEP ŞÖNİM
Telefon: (0342) 220 78 01 Adres: Dügmeçi Mahallesi Türkocağı Sokak No: 5/B Şahinbey, Gaziantep

20. GÜMÜŞHANE ŞÖNİM
Telefon: (0456) 213 19 10 Adres: Özcan Mahallesi Süleyman Sungurlu Sokak No:7 Kat:2 Merkez, Gümüşhane

21. HAKKARİ ŞÖNİM
Telefon: (0438) 211 99 19 Adres: Dağgöl Mahallesi Pegan Caddesi No:10 Merkez, Hakkari

22. HATAY ŞÖNİM
Telefon: (0326) 216 10 89 Adres: Akevler Mah. Ayşe Fitnat Hanım Cd. No.23 Antakya, Hatay

23. ISPARTA ŞÖNİM
Telefon: (0246) 223 49 00 Adres: Piri Mehmet Mah. 107. Cad. No:15 Merkez, Isparta

24. İSTANBUL ŞÖNİM
Telefon: (0212) 465 21 96 Adres: Yeşilköy Mah. Halkalı Cad. No:30 Bakırköy, İstanbul

25. İZMİR ŞÖNİM
Telefon: (0232) 363 33 41 Adres: Soçukkuş Mah. 1847/15 Sok. No:11 Bayraklı, İzmir

26. KAHRAMANMARAŞ ŞÖNİM
Telefon: (0344) 215 16 26 Adres: Mimar Sinan Mahallesi 48026 Sokak No:3/1 Onikişubat, Kahramanmaraş

27. KARS ŞÖNİM
Telefon: (0474) 214 14 75 Adres: Orta Kapı Mah. Resul Yıldız Cad. No:5 Kat:4 Merkez, Kars

28. KAYSERİ ŞÖNİM
Telefon: (0352) 221 34 91 Adres: Fatih Mahallesi Oğuz Caddesi No:27 Kocasinan, Kayseri

29. KİLİS ŞÖNİM
Telefon: (0348) 813 55 42 Adres: Kilis Saraç Mehmet Çavuş Mahallesi Yonca Sokak No:34 Kat:1 Merkez, Kilis

30. KOCAELİ ŞÖNİM
Telefon: (0262) 322 17 91 Adres: Saraybahçe Kozluk Mahallesi Ruşen Hakkı Caddesi No:13 İzmit, Kocaeli

31. KONYA ŞÖNİM
Telefon: (0332) 322 76 69 Adres: Aksinne Mahallesi Pirebi Sokak No:14 Meram, Konya

32. MALATYA ŞÖNİM
Telefon: (0422) 212 32 25 Adres: Özalper Mahallesi Gülümser Cad. No:15 Yeşilyurt, Malatya

33. MANİSA ŞÖNİM
Telefon: (0236) 232 46 80 Adres: Tefikiye Mahallesi 3316 Sok. No:15 Merkez, Manisa

34. MERSİN ŞÖNİM
Telefon: (0324) 328 66 35 Adres: Gazi Mah. 1323 Sok. No: 5 Yenişehir, Mersin

35. MUŞ ŞÖNİM
Telefon: (0436) 216 28 07 Adres: Yeşilyurt Mahallesi Emekliler Caddesi No:28 Merkez, Muş

36. OSMANİYE ŞÖNİM
Telefon: (0328) 825 01 61 Adres: Raufbey Mahallesi Atatürk Caddesi No:418, Osmaniye

37. SAKARYA ŞÖNİM
Telefon: (0264) 270 10 35 Adres: Sakarya Mah. İnönü Cad. Hamam Sok. No:1 Adapazarı, Sakarya

38. SAMSUN ŞÖNİM
Telefon: (0362) 431 11 87 Adres: Ulugazi Mahallesi Şifa Yurdu Sokak No:10 İlkadım, Samsun

39. SİVAS ŞÖNİM
Telefon: (0346) 225 40 14 Adres: Gökçebostan Mah. Höllülük Cad. No:22 Merkez, Sivas

40. ŞANLIURFA ŞÖNİM
Telefon: (0535) 492 53 63 Adres: Ahmet Yesevi Mah. 9821. Sok. No:135/1 Haliliye, Şanlıurfa

41. TEKİRDAĞ ŞÖNİM
Telefon: (0282) 261 20 48 Adres: Gündoğdu Turgut Mahallesi Şehit Yüzbaşı Mayadağlı Caddesi No:38 Süleymanpaşa, Tekirdağ

42. TRABZON ŞÖNİM
Telefon: (0462) 231 40 12 Adres: Soğuksu Mahallesi Soğuksu Caddesi Huzur Sokak No:6 Merkez, Trabzon

43. TUNCELİ ŞÖNİM
Telefon: (0428) 212 12 77 Adres: Esentepe Mah. Nelson Mandela Cad. No:23 Merkez, Tunceli

44. UŞAK ŞÖNİM
Telefon: (0276) 223 98 27 Adres: Atatürk Mahallesi Çivril Caddesi No:48 Merkez, Uşak

45. VAN ŞÖNİM
Telefon: (0432) 212 11 38 Adres: İpekyolu İlçesi Cumhuriyet Caddesi Hükümet Konağı C Blok, Van

46. ZONGULDAK ŞÖNİM
Telefon: (0372) 222 12 14 Adres: Meşrutiyet Mahallesi Yeni Sokak No:1 Merkez, Zonguldak

B) BARO KADIN DANIŞMANLIK MERKEZLERİ ve ADLİ YARDIM SERVİSLERİ

Pek çok ilde bulunan baro bünyesindeki kadın hakları birimlerine yardım talebinde bulunabilir ve hukuki danışmanlık desteği alabilirsiniz.

ACİL DANIŞMA HATLARI

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı

ALO 155 Polis İmdat

ALO 156 Jandarma İmdat

ALO 112 Acil Tıbbi Yardım Hattı

ALO 157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı

Aile İç Şiddet Acil Yardım Hattı: (0212) 656 96 96 ve (0549) 656 96 96

Kadın Meclisleri Danışma Hattı: (0505) 004 11 98

C) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELERE

BAĞLI KADIN SİĞİNAKLARI

Bağımsız veya belediyelere bağlı sığınak sayısı son derece azdır. Bağımsız sığınaklar, ev içi şiddete maruz kalan tüm kadınlara sığınma ve korunma imkânı sunmak, kadınlar için yeni yaşam alternatiflerini dayanışma içerisinde ortaya çıkarabilmek, gereken yönlendirmeyi yapmak, kadınların şiddete karşı hak bilinci edinmesini ve özgüven kazanmasını sağlamaya amaçlar. Bu sığınaklar ayrıca telefonla danışmanlık vermenin yanında psikolojik, hukuki ve mesleki rehberlik konusunda da yüz yüze danışmanlık desteği de vermektedir.

ADANA KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)
(0322) 453 53 50, E-posta: akdam.adana@yahoo.com

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ
(0312) 507 24 24

ANKARA ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ
(0312) 458 89 00 / Dahili: 1154

ANKARA KEÇİÖREN BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ
(0312) 359 33 22

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80, E-posta: dikasum@hotmail.com

DÜZCE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ
(0380) 514 45 34

İSTANBUL EYÜP BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0212) 440 05 00, E-posta: sosyal@eyup.bel.tr

İSTANBUL KADIKÖY GENÇ KIZ SİĞİNMA EVİ
(0216) 474 52 61, E-posta: iletisim@gencsiziginmaevi.org

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
0212 411 08 35

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 293 42 93

İZMİR ALIAĞA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 616 19 80 / Dahili: 191

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 367 73 88

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 999 29 29 / Dahili: 4705

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 399 40 81

İZMİR ÖDEMİŞ BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ
(0232) 545 11 99

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMA EVİ VAKFI
(0212) 292 52 31 - 32, www.morcati.org.tr, E-posta: morcati@morcati.org.tr

HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

D) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELERE BAĞLI KADIN DANIŞMA VE DAYANIŞMA MERKEZLERİ

Kadın örgütlerinin işlettiği bağımsız kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin yanı sıra son yıllarda pek çok belediye de kadınlar için danışma merkezleri açtı ve açıyor. Özellikle kadın örgütlerinin işlettiği merkezler, kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığı, ekonomik, sosyal ve politik dışlanmaları göz önüne alarak, kadınların kendi ihtiyaçlarına yönelik talep ve görüşlerini hayata geçirmek üzere bir araya geldikleri ve uğradıkları ev içi veya ev dışı şiddete karşı hukuksal ve psikolojik danışmanlık desteği atabildikleri, birbirleriyle dayanışma içinde oldukları bir ortamın oluşmasını amaçlıyor.

ADANA

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)
(0322) 453 53 50, E-posta: akdam.adana@yahoo.com

ANKARA

ANKARA BAROSU ALO GELİNCİK HATTI
(0312) 444 43 06

ANKARA ENGELLİ KADIN DERNEĞİ (EN-KAD)
(0312) 362 31 50, E-posta: engellikadindernegi@gmail.com

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

(0312) 430 40 05 ve 432 07 82, www.kadindayaniswavakfi.org.tr
E-posta: kadindv@yahoo.com.tr

YENİMAHALLE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 332 08 71 ve 335 22 96

ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 458 89 00, Dahili: 1154

ANTALYA

ANTALYA KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
(0242) 248 07 66, www.antalyakadindanismanmdernegi.org,
E-posta: antalyakadindernegi@gmail.com

ANTALYA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ
(0242) 243 69 92, E-posta: info@antalyakentkonseyi.org.tr

KUŞADAŞI BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0256) 614 58 42

BURSA

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü Eşitlik Birimi
(0224) 716 31 96

NİLÜFER BELEDİYESİ KONAK KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0224) 452 82 13, E-posta: nilufer@nilufer.bel.tr

NİLÜFER BELEDİYESİ GÖRÜKLE KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0224) 483 71 15, E-posta: nilufer@nilufer.bel.tr

MOR SALKIM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0531) 033 88 44, E-posta: morskalkimdernegi@hotmail.com

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE KADIN EL EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME DERNEĞİ-DANIŞMA MERKEZİ (ELDER)

(0286) 217 06 03, E-posta: elderkadinmerkezi@gmail.com

ÇANKIRI

ÇANKIRI KADIN DANIŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

E-posta: iletisim@kadindayanisma.org

DİYARBAKIR

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ AÇIL DESTEK HATTI

(0412) 444 79 49

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (DİKASUM)

(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80, E-posta: dikasum@hotmail.com

KAMER VAKFI

(0412) 228 10 53 - (0530) 664 44 10, E-posta: d.kamervakfi@gmail.com
(KAMER Vakfı'nın 23 İlde şubesi bulunmaktadır, hangi illerde olduğuna ilişkin bilgiyi KAMER Vakfı Merkezinden veya www.kamer.org.tr adresinden edinebilirsiniz.)

HATAY

MOR DAYANIŞMA KADIN DERNEĞİ
(0539) 390 29 96

DEFNE KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

(0539) 342 03 17, E-posta: hulyakavuk@hotmail.com

SAMANDAĞ KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

(0538) 581 44 65, E-posta: sevgikurdere@hotmail.com

İSTANBUL

ATAŞEHİR BELEDİYESİ

(0216) 570 50 00 / Dahili: 1611/1648

AVÇILAR BELEDİYESİ GÖLSEVİN BUKET DEĞİRMENCİ KADIN VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ

444 69 89 / Dahili: 3706, E-posta: kadinveaile@avcilar.bel.tr

BESİKTAŞ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0212) 319 42 42 / Dahili: 5022

BAKIRKÖY BELEDİYESİ ÖZGECAN KADIN DANIŞMA EVİ

(0212) 466 39 39

KADIKÖY BELEDİYESİ

(0216) 542 50 00 / Dahili: 1221/1517

KADIKÖY BELEDİYESİ ALO KADINA ŞİDDET HATTI

(0216) 349 9 349

KADIKÖY BELEDİYESİ RASİMPAŞA SOSYAL HİZMET MERKEZİ

(0530) 153 16 15, (0216) 349 11 89, E-posta: sosyalservis@kadikoy.bel.tr

KAĞITHANE BELEDİYESİ

(0212) 321 40 40

KARTAL BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0216) 280 64 06

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA VE SİĞİNMA EVİ

(0212) 411 08 35, E-posta: sosyalyardim@kucukcekmece.bel.tr

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0216) 531 30 00 / Dahili: 3264 - 3075

ÜMRANİYE BELEDİYESİ

(0216) 443 56 00

PENDİK BELEDİYESİ

441 81 81

BAŞAK KÜLTÜR ve SANAT VAKFI

(0216) 240 49 68, E-posta: basakasnat@gmail.com

CİNSEL ŞİDDETLE MÜCADELE DERNEĞİ

0 (542) 5853990 www.cinselsiddetlemucadele.org
E-posta: info@cinselsiddetlemucadele.org

KADININ İNSAN HAKLARI - YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

(0212) 251 00 29, www.kadinininsanhaklari.org, E-posta: infokih@wwhr.org

KADINLARA HUKUKİ DESTEK MERKEZİ DERNEĞİ (KAHDEM)

www.kahdem.org.tr, E-posta: kahdem@gmail.com

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)

(0212) 251 58 50, www.kadav-ist.org, E-posta: info@kadavist.org

MOR ÇATI KADIN SİĞİNME VAKFI

(0212) 292 52 31 ve 32, www.morcati.org.tr, E-posta: morcati@morcati.org.tr

SOSYAL POLİTİKALAR, CİNSİYET KİMLİĞİ VE CİNSEL YÖNELİM ÇALIŞMALAR DERNEĞİ (SPoD) LGBT+ DANIŞMA HATTI

(0850) 888 54 28

İZMİR

KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

(0232) 482 10 77 - (0530) 443 52 93

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE KADIN SİĞİNMA EVİ

(0232) 293 42 93

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 367 73 88

İZMİR BERGAMA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 632 80 46

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(232) 999 29 29 / Dahili: 4705

İZMİR BUCA BELEDİYESİ ÖZGECAN ASLAN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 216 21 46

İZMİR ÇİĞLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 329 07 34

İZMİR ÇİĞLİ EVKA 2 KADIN KÜLTÜR DERNEĞİ (ÇEKEV)

(0232) 370 23 07, E-posta: cekevizmiz@yahoo.com

İZMİR DİKİLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 671 74 22

İZMİR FOÇA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 812 40 42

İZMİR GAZİEMİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 252 56 57

İZMİR KARABAĞLAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 414 81 14

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ ALAYBEY MAHALLE MERKEZİ

(0232) 464 53 10

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ BOSTANLI MAHALLE MERKEZİ

(0232) 330 58 18

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ NERGİZ MAHALLE MERKEZİ

(0232) 368 88 03

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ YALI KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 362 21 81

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ MUSTAFA KEMAL MAHALLE MERKEZİ

(0232) 370 70 07

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ İNÖNÜ MAHALLE MERKEZİ

(0232) 361 41 45

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ İMBATLI MAHALLE MERKEZİ

(0232) 366 60 62

İZMİR KONAK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 425 35 01

İZMİR KEMALPAŞA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 878 12 22

İZMİR NARLIDERE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 239 73 00

İZMİR ÖDEMİŞ BELEDİYESİ KADIN SİĞİNMA EVİ

(0232) 544 36 33

İZMİR SEFERİHİSAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 444 77 43 / Dahili: 331

İZMİR SELÇUK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 892 73 26

İZMİR TİRE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 500 12 07

İZMİR URLA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 754 16 68

KIRIKKALE

KADIN DAYANIŞMA VE DESTEKLEME DERNEĞİ

(0318) 357 42 42 / Dahili: 4020, E-posta: kddd_tr@hotmail.com

KIRIKKALE ÖNCE KADIN DERNEĞİ

E-posta: kap-der@hotmail.com

KOCAELİ

KOCAELİ KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

(0534) 569 38 20, E-posta: kocaelikadem@gmail.com

KONYA

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN AİLE DESTEK MERKEZİ

(0332) 351 09 95, E-posta: kadem@konya.bel.tr

ŞEFKAT-DER

(0355) 733 77 13 - (0332) 351 27 65, E-posta: sefkat-der@myonet.com

MERSİN

MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 231 77 20, E-posta: kadindanismanmerkezi@mersin.bel.tr

MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 337 20 51, E-posta: info@bagimsizkadindernegi.org.tr

MERSİN KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

(0551) 440 63 73, E-posta: kadinernegi33@gmail.com

MUĞLA

KARYA KADIN DERNEĞİ

(0530) 691 29 87

SEKİBAŞI DAYANIŞMA MERKEZİ

(0252) 212 60 18-0536 877 32 59

BODRUM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0555 291 97 67-0535 946 26 52

NEVŞEHİR

KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0384) 212 34 51, E-posta: kapadokyakadin@hotmail.com

NEVŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0384) 213 12 25, E-posta: kadinnevsehir@gmail.com

URFA

URFA YAŞAM EVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0414) 315 17 25 - (0505) 561 71 36, www.yasamevidernegi.org, E-posta: yasam_evi@hotmail.com

VAN

YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE İŞLETME KOOPERATİFİ

(0506) 354 31 91 - (0432) 215 94 33

KUZey KIBRIS

FEMİNİST ATÖLYE (FEMA)

www.feministatolye.org, E-posta: info@feministatolye.org

KADINDAN YAŞAMA DESTEK DERNEĞİ (KAYAD)

(0392) 227 07 51, E-posta: info@kayad.net

MAĞUSA KADIN MERKEZİ DERNEĞİ (MAKAMER)

(0392) 366 02 78

SOSYAL RİSKLERİ ÖNLEME VAKFI

(0392) 228 99 55, E-posta: sorov1@hotmail.com

E) MÜLTECİ ve GÖÇMEN KADINLARA DESTEK VEREN KURUMLAR

BM MÜLTECİ ÖRGÜTÜ (UNHCR)

444 48 68

İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRME VAKFI (İKGV)

(0212) 562 50 62

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)

(0545) 220 10 22

SİĞİNMACILAR VE GÖÇMENLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ (SGDD-ASAM)

(0312) 212 60 12, E-posta: info@sgdd-asam.org